

Niniejszy dokument zawiera najważniejsze informacje o produkcie. Pełne informacje o produkcie podawane są przed zawarciem umowy ubezpieczenia i zawarte są w Warunkach Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy (zwanym dalej WU) z dnia 12 czerwca 2018 r.

Jakiego rodzaju jest to ubezpieczenie?

Ubezpieczenie odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub związanym z nią posiadaniem rzeczy.

Co jest przedmiotem ubezpieczenia?

- ✓ OC w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą
- ✓ OC z tytułu posiadania rzeczy związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą
- ✓ OC za produkt lub wykonane usługi
- ✓ OC za szkody rzeczowe lub szkody osobowe, spowodowane nieumyślnie, w tym wskutek rażącego niedbalstwa
- ✓ straty finansowe poniesione przez osoby trzecie wskutek szkód osobowych lub rzeczowych
- ✓ OC deliktowa, OC kontraktowa

Szczegółowy opis przedmiotu i zakresu ubezpieczenia OC działalności zawarty jest w §1 WU.

Czego nie obejmuje ubezpieczenie?

- ✗ roszczeń wykraczających ponad uzgodnioną sumę gwarancyjną
- ✗ roszczeń związanych z działalnością nie określoną w umowie ubezpieczenia
- ✗ OC będącej przedmiotem obowiązkowych ubezpieczeń
- ✗ OC związanej z wykonywaniem określonych czynności zawodowych lub określonego zawodu
- ✗ OC związanej z posiadaniem i użytkowaniem lotnisk i lądowisk
- ✗ OC za szkody związane z posiadaniem, kierowaniem, użytkowaniem i uruchamianiem przez Ubezpieczonego pojazdów mechanicznych, statków kosmicznych, powietrznych, morskich i żeglugi śródlądowej

Jakie są ograniczenia ochrony ubezpieczeniowej?

Warta nie odpowiada za szkody:

- ! wyrządzone umyślnie
- ! związane z azbestem lub rzeczami zawierającymi azbest
- ! związane z działaniami wojennymi lub aktami terroru
- ! spowodowane przez pole elektromagnetyczne
- ! spowodowane przez genetycznie modyfikowane organizmy
- ! związane z produktami związanymi z lotnictwem
- ! w produkcie lub wykonanych pracach
- ! roszczenia wynikające z przepisów o rękojmi, niezgodności towaru z umową i gwarancji jakości

Pozostałe ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia opisane są w §5 ust. 2 i ust. 6, §6, §12 ust. 9, §13 WU.

Gdzie obowiązuje ubezpieczenie?

- ✓ ubezpieczenie obowiązuje na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, chyba że inne ustalenia były zawarte w umowie ubezpieczenia

Co należy do obowiązków Ubezpieczonego?

- podanie do wiadomości Warty wszystkich znanych sobie okoliczności, o które pytał przedstawiciel Warty przed zawarciem umowy ubezpieczenia
- opłacenie składki za cały okres ubezpieczenia lub zgodnie z harmonogramem określonym w dokumencie ubezpieczenia
- informowanie o zmianach dotyczących okoliczności, o które pytał przedstawiciel Warty przed zawarciem umowy ubezpieczenia

Obowiązki w przypadku wystąpienia szkody/zgłoszenia roszczenia:

- użycie wszelkich środków dostępnych Ubezpieczonemu w celu zmniejszenia szkody oraz niedopuszczenia do jej zwiększenia
- bezzwłoczne zawiadomienie Policji i prokuratury, jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że szkoda jest wynikiem przestępstwa
- niezwłoczne powiadomienie Warty przez Ubezpieczonego o wystąpieniu wypadku ubezpieczeniowego
- niezwłoczne powiadomienie Warty o zgłoszeniu przeciwko Ubezpieczonemu roszczenia odszkodowawczego lub wszczęciu wobec niego postępowania przygotowawczego bądź wystąpienia na drogę sądową
- doręczenie do Warty orzeczenia sądu w sprawie związanej z powstałą szkodą w terminie umożliwiającym zajęcie stanowiska
- umożliwienie Warcie dokonania czynności niezbędnych w celu ustalenia okoliczności powstania szkody, zasadności i wysokości roszczenia
- zabezpieczenie Warcie możliwości dochodzenia regresowych roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę

Szczegółowe informacje na temat obowiązków Ubezpieczonego podane są w §10, §12 i §15 WU.

Jak i kiedy należy opłacać składki?

Składka może być płatna jednorazowo lub w ratach w terminie i na rachunek bankowy wskazany w dokumencie ubezpieczenia.

Składka lub jej pierwsza rata powinna być zapłacona w chwili zawarcia umowy ubezpieczenia lub później, jeżeli takie ustalenia były w umowie ubezpieczenia. Wysokość rat składki i terminy płatności określone są w dokumencie ubezpieczenia.

Kiedy rozpoczyna się i kończy ochrona ubezpieczeniowa?

Ochrona ubezpieczeniowa rozpoczyna się po zawarciu umowy od dnia następnego po opłaceniu składki lub jej pierwszej raty, z zastrzeżeniem indywidualnych uzgodnień.

Ochrona ubezpieczeniowa kończy się ostatniego dnia okresu ubezpieczenia lub z chwilą rozwiązania umowy.

Szczegółowe informacje na temat okresu ubezpieczenia i trwania odpowiedzialności znajdują się w §10–11 i §16 WU.

Jak rozwiązać umowę?

Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż sześć miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpienia od umowy ubezpieczenia w terminie 30 dni, a w przypadku, gdy Ubezpieczający jest przedsiębiorcą – w terminie 7 dni od dnia zawarcia umowy.

Pozostałe przypadki rozwiązania umowy przed upływem okresu ubezpieczenia reguluje §16 WU.

WARUNKI UBEZPIECZENIA ODPOWIEDZIALNOŚCI CYWILNEJ W ZWIĄZKU Z PROWADZONĄ DZIAŁALNOŚCIĄ GOSPODARCZĄ LUB POSIADANIEM RZECZY

Informacja o postanowieniach wzorca umowy, o których mowa w art.17 ustawy z dnia 11 września 2015 r. o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej (t.j. Dz.U.2017, poz. 1170).

Rodzaj informacji	Nr jednostki redakcyjnej w Warunkach Ubezpieczenia
1. Przesłanki wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub wartości wykupu ubezpieczenia	§1, §2, §3, §4
2. Ograniczenia oraz wyłączenia odpowiedzialności zakładu ubezpieczeń uprawniające do odmowy wypłaty odszkodowania i innych świadczeń lub ich obniżenia	§5 ust. 2 i ust. 6, §6, §12 ust. 9, §13

Przedmiot ubezpieczenia

§1

1. Definicja przedmiotu ubezpieczenia

Na podstawie niniejszych Warunków Ubezpieczenia Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji Warta Spółka Akcyjna, zwana dalej TUiR Warta, obejmuje ochroną ubezpieczeniową w zakresie określonym przepisami prawa odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone Osobom Trzecim w związku z występowaniem Ubezpieczonego Ryzyka.

O ile nie umówiono się inaczej, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Odpowiedzialność za Produkt i Wykonane Usługi.

O ile nie umówiono się inaczej, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje ustawową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za objęte ochroną ubezpieczeniową Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone przez podwykonawców.

W drodze indywidualnego uzgodnienia ochrona ubezpieczeniowa może być rozszerzona na odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Czyste Szkody Majątkowe oraz za szkody wynikające z utraty rzeczy. Do Czystych Szkód Majątkowych oraz szkód wynikających z utraty rzeczy stosuje się postanowienia dotyczące Szkód Rzeczowych.

2. Ubezpieczone Ryzyko

Ubezpieczone Ryzyko obejmuje działalność opisaną w umowie ubezpieczenia oraz związane z nią posiadanie przez Ubezpieczonego rzeczy.

Świadczenia TUiR Warta – przedmiotowy zakres ochrony ubezpieczeniowej

§2.

1. W granicach swej odpowiedzialności TUiR Warta zobowiązane jest do:

- zbadania zasadności wysuwanych przeciwko Ubezpieczonemu roszczeń odszkodowawczych,
- udzielenia Ubezpieczonemu wszelkiej niezbędnej pomocy prawnej związanej z zasadnymi, jak i niezasadnymi roszczeniami odszkodowawczymi, w tym także do pokrycia Kosztów Pomocy Prawnej,
- wypłaty odszkodowania, które Ubezpieczony zobowiązany jest zapłacić osobie uprawnionej do odszkodowania z tytułu Ubezpieczonego Ryzyka na podstawie uznania wydanego lub zatwierdzonego przez TUiR Warta, zawartej lub zatwierdzonej przez TUiR Warta ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.

2. W przypadku sporu sądowego pomiędzy Ubezpieczonym a uprawnionym do odszkodowania, nawet w przypadku wątpliwości, czy powstała szkoda jest objęta ochroną ubezpieczeniową, TUiR Warta może wystąpić w charakterze interwenienta ubocznego.

Ubezpieczeni – podmiotowy zakres ochrony ubezpieczeniowej

§3.

Oprócz osób wskazanych w umowie ubezpieczenia jako Ubezpieczeni ochroną ubezpieczeniową dodatkowo objęta jest Osobista Odpowiedzialność obecnych i byłych członków władz Ubezpieczonego, jego dyrektorów, pełnomocników prawnych, a także Pracowników wykonujących obowiązki na rzecz Ubezpieczonego.

Wypadek ubezpieczeniowy – czasowy zakres ochrony ubezpieczeniowej

§4.

1. Wypadek Ubezpieczeniowy

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wypadki Ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.

2. szkoda seryjna

Wszystkie zdarzenia bezpośrednio powodujące ubezpieczoną szkodę:

- wynikające z tej samej przyczyny, np. w wyniku tego samego błędu projektowego, produkcyjnego lub błędu w instrukcji dla użytkownika, lub

b) wynikiłe z dostarczenia serii produktów posiadających tę samą wadę,

niezależnie od chwili ich faktycznego wystąpienia, traktuje się jak jeden Wypadek Ubezpieczeniowy, a za chwilę jego wystąpienia przyjmuje się chwilę wystąpienia pierwszego ze zdarzeń bezpośrednio powodującego ubezpieczoną szkodę (szkoda seryjna).

Ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie zdarzenia z takiej serii, pod warunkiem, że pierwsze zdarzenie wystąpiło podczas trwania okresu Ubezpieczenia. W takim przypadku ochroną ubezpieczeniową objęte są wszystkie szkody danej serii, nawet po zakończeniu okresu ubezpieczenia.

Suma gwarancyjna. Franszyza redukcyjna – kwotowy zakres ochrony ubezpieczeniowej

§5.

1. łączna wysokość świadczeń odszkodowawczych TUiR Warta z tytułu jednego Wypadku Ubezpieczeniowego nie może przekroczyć ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej na jeden Wypadek Ubezpieczeniowy bez względu na liczbę osób, które spowodowały lub przyczyniły się do jego powstania.

łączna wysokość świadczeń odszkodowawczych TUiR Warta z tytułu wszystkich Wypadków Ubezpieczeniowych jakie wystąpiły w danym okresie ubezpieczenia nie może przekroczyć ustalonej w umowie ubezpieczenia sumy gwarancyjnej na wszystkie Wypadki Ubezpieczeniowe.

2. Wprowadza się możliwość określenia w umowie ubezpieczenia Franszyzy Redukcyjnej. O ile nie umówiono się inaczej, Franszyzę Redukcyjną stosuje się do pojedynczego Wypadku Ubezpieczeniowego.

3. O ile nie umówiono się inaczej, wydatki TUiR Warta na Koszty Pomocy Prawnej ubezpieczone są dodatkowo ponad sumę gwarancyjną i nie są przez nią ograniczone.

4. W przypadku, gdy wysokość zasadnych roszczeń odszkodowawczych Osób Trzecich objętych umową ubezpieczenia jest wyższa niż suma gwarancyjna określona w umowie, TUiR Warta pokrywa Koszty Pomocy Prawnej w takiej części, która odpowiada stosunkowi sumy gwarancyjnej do wysokości zasadnych roszczeń odszkodowawczych Osób Trzecich, również wtedy, kiedy jeden Wypadek Ubezpieczeniowy prowadzi do kilku procesów sądowych.

W powyższych przypadkach wypłata kwoty równej sumie gwarancyjnej oraz proporcjonalne pokrycie powstałych już Kosztów Pomocy Prawnej zwalnia TUiR Warta z dalszych świadczeń.

5. Postanowienia ustępu 4 powyżej nie dotyczą Kosztów Pomocy Prawnej związanej z niezasadnymi roszczeniami odszkodowawczymi.

6. TUiR Warta nie odpowiada za dodatkowe koszty wynikające z braku zgody Ubezpieczonego na zawarcie przez TUiR Warta ugody z poszkodowanym lub zaspokojenie jego roszczeń.

Wyłączenia

§6.

1. O ile nie umówiono się inaczej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje niżej wymienionych roszczeń:

1. zakres terytorialny

roszczeń z tytułu szkód, które wystąpiły poza terytorium Polski. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje jednak roszczenia dochodzone według jakiegokolwiek obcego prawa i przed jakimkolwiek obcym organem państwowym, o ile wynikają one ze szkód, które wystąpiły na terytorium Polski;

2. niektóre sporty

roszczeń z tytułu szkód powstałych w związku z udziałem w wyścigach konna, rowerowych lub samochodowych oraz przygotowań do nich (trening);

3. oddziaływanie stopniowe, usunięcie się gruntu i inne

roszczeń z tytułu Szkód Rzeczowych powstałych wskutek:

- stopniowego lub długotrwałego oddziaływania temperatury, gazów, oparów lub wilgoci, opadów (dymy, sadza, kurz itp.), ścieków lub zagrzybienia,
- wibracji,

- c) osłabienia elementów nośnych albo usunięcia się lub osłabienia nośności gruntu,
- d) zalania przez wody stojące lub płynące (ochrona ubezpieczeniowa obejmuje jednak szkody powstałe wskutek zalania spowodowanego cofnięciem się cieczy z sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej),
- e) wypasu bydła lub w związku ze szkodami łowieckimi;
4. **szkody w środowisku**
- a) roszczeń z tytułu jakichkolwiek szkód powstałych w wyniku emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących podrażnienie, skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej;
- b) roszczeń z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzenia szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym w szczególności ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (szkody ekologiczne);
5. **choroby zakaźne**
- roszczeń z tytułu Szkód Osobowych powstałych z przeniesienia choroby zakaźnej oraz Szkód Rzeczowych powstałych wskutek choroby zwierząt należących, hodowanych lub sprzedanych przez Ubezpieczonego, w sytuacji kiedy Ubezpieczony o chorobie wiedział lub przy dotożeniu należytej staranności wiedzieć powinien;
6. **rzeczy najęte i pod kontrolą**
- roszczeń z tytułu Szkód Rzeczowych:
- a) w rzeczach należących do Osób Trzecich, które Ubezpieczony wzięł w najem, dzierżawę, leasing, wypożyczył, przechowuje, sprawuje pieczę lub posiada bez tytułu prawnego,
- b) w rzeczach należących do Osób Trzecich powstałych wskutek działalności gospodarczej lub zawodowej Ubezpieczonego wykonywanej na tych rzeczach (np. obróbka, naprawa, transport, kontrola itp.) lub za jego pomocą (rzeczy pod kontrolą), z tym, że w przypadku szkód w nieruchomościach należących do Osób Trzecich wyłączenie dotyczy jedynie jej części będącej bezpośrednim przedmiotem działalności,
- również w sytuacji, gdy jego przesłanki spełniają osoby, za które Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność;
7. **pojazdy**
- roszczeń z tytułu szkód związanych z posiadaniem, kierowaniem, używaniem i uruchamianiem przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi odpowiedzialność, pojazdów mechanicznych, statków kosmicznych, powietrznych, morskich i żegluga śródlądowej;
8. **roszczenia Pracowników**
- roszczeń Pracowników Ubezpieczonego z tytułu
- a) Szkód Osobowych związanych z wykonywaniem obowiązków na jego rzecz, w szczególności będących wynikiem wypadków przy pracy lub w drodze do albo z pracy oraz chorób zawodowych,
- b) Szkód Rzeczowych związanych choćby pośrednio z wykonywaniem obowiązków na jego rzecz,
- a także roszczeń regresowych jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wymienionych wyżej szkód;
9. **produkty lecznicze i badania kliniczne**
- roszczeń z tytułu Szkód Osobowych spowodowanych przez produkty lecznicze i wyroby medyczne w rozumieniu Prawa farmaceutycznego i Ustawy o wyrobach medycznych oraz powstałych w związku z badaniem klinicznym;
10. **produkty związane z lotnictwem**
- roszczeń z tytułu szkód w statkach powietrznych, transportowanych nimi rzeczach i osobach oraz z tytułu innych szkód wyrządzonych przez statki powietrzne, jeżeli spowodowane zostały
- a) projektowaniem lub konstruowaniem, wytwarzaniem lub dostawą statków powietrznych lub części do statków powietrznych lub kosmicznych, jeżeli części te w widoczny sposób były przeznaczone do budowy statków powietrznych albo do zainstalowania w statkach powietrznych lub kosmicznych lub
- b) czynnościami (np. montaż, konserwacja, przeglądy, rewizje, naprawy, transport) wykonywanymi przy statkach powietrznych albo częściach do statków powietrznych lub kosmicznych;
11. **wycofanie produktu**
- roszczeń z tytułu strat powstałych w wyniku konieczności wycofania produktu z rynku, bez względu na to, czy produkt spowodował szkodę, czy też nie;
12. **połączenie i zmieszanie**
- roszczeń z tytułu strat poniesionych przez Osoby Trzecie w wyniku wadliwości rzeczy powstającej dopiero przez połączenie lub zmieszanie produktów Ubezpieczonego z innymi wyrobami (niniejsze wyłączenie nie dotyczy Szkód Osobowych i Rzeczowych wyrządzonych przez wadliwy produkt końcowy);
13. **dalsze przetworzenie i obróbka**
- roszczeń z tytułu strat poniesionych przez Osoby Trzecie w wyniku wadliwości rzeczy powstałej w rezultacie dalszego przetworzenia lub dalszej obróbki wadliwego produktu Ubezpieczonego (niniejsze wyłączenie nie dotyczy Szkód Osobowych i Rzeczowych wyrządzonych przez wadliwy produkt końcowy);
14. **koszty usunięcia i zastąpienia**
- roszczeń Osób Trzecich z tytułu nakładów poniesionych na usunięcie, demontaż lub odsłonięcie wadliwego produktu Ubezpieczonego i montaż, umocowanie, położenie produktu pozbawionego wad;
15. **szkody maszynowe**
- roszczeń Osób Trzecich z tytułu strat poniesionych z powodu wadliwości wyrobów, które zostały wyprodukowane, poddane obróbce lub przetworzeniu z pomocą wyprodukowanych, dostarczonych, montowanych lub konserwowanych przez Ubezpieczonego maszyn, urządzeń i ich części (niniejsze wyłączenie nie dotyczy Szkód Osobowych i Rzeczowych wyrządzonych przez wymienione wadliwe wyroby);
16. **dostarczana energia**
- roszczeń z tytułu Szkód Rzeczowych wyrządzonych wskutek niedostarczenia energii elektrycznej lub ciepłej albo dostarczenia energii elektrycznej lub ciepłej o parametrach innych niż uzgodnione;
17. **materiały wybuchowe**
- roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez materiały wybuchowe;
18. **szkody umyślne**
- roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych umyślnie, przy czym w przypadku Odpowiedzialności za Produkt i Wykonane Usługi wiedza o istnieniu wady produktu lub wykonanej usługi traktowana jest jak działanie umyślne;
19. **wojna i terroryzm**
- roszczeń wynikających bezpośrednio lub pośrednio z działań wojennych lub terrorystycznych.
- II. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje ponadto:
1. **przekroczenie ustawowego zakresu**
- roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnej, jeżeli w wyniku zawartej umowy lub innej czynności prawnej odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego wykracza poza zakres określony przepisami prawa;
2. **wykonanie zobowiązania**
- roszczeń o wykonanie lub należyte wykonanie zobowiązania oraz roszczeń o wykonanie zastępcze, jak również roszczeń wynikających z przepisów o rękojmi, niezgodności towaru z umową i gwarancji jakości.
- Jednakże ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność za szkody będące następstwem niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania (odpowiedzialność kontraktowa);
3. **szkody w produkcji i wykonanych pracach**
- roszczeń z tytułu szkód w rzeczach wytworzonych lub dostarczonych przez Ubezpieczonego albo w pracach wykonanych przez niego albo Osoby Trzecie działające w jego imieniu lub na jego rachunek, a także roszczeń związanych z kosztami powstałymi w wyniku poszukiwania i usunięcia wad i szkód określonych wyżej, jak również roszczeń związanych ze spadkiem obrotu i stratami finansowymi, będącymi wynikiem wyżej wymienionych wad i szkód;
4. **wyłączenia generalne**
- roszczeń wynikających bezpośrednio lub pośrednio ze szkód spowodowanych przez lub związanych z:
- a) azbestem, dioksynami lub bifenylami polichlorowanymi (PCB) bądź też rzeczami zawierającymi azbest, dioksyny lub bifenyle polichlorowane (PCB),
- b) produktami tytoniowymi,
- c) polem elektromagnetycznym;
5. **promieniowanie**
- roszczeń z tytułu szkód związanych bezpośrednio lub pośrednio z promieniowaniem wysokoenergetycznym, jonizującym (np. promieniowaniem alfa, beta i gamma emitowanym przez substancje radioaktywne oraz neutronami lub promieniowaniem wytworzonym w akceleratorach cząstek) oraz z promieniowaniem laserowym lub maserowym;
6. **osoby bliskie**
- roszczeń osób bliskich Ubezpieczonemu,
- przy czym za osoby bliskie uważa się małżonka, konkubentów, rodzeństwo, wstępnych, zstępnych, ojczyma, macochę, pasierbka, pasierbicę, teściów, zięciów, synowe, przysposabiających i przysposobionych;
7. **okoliczności niebezpieczne**
- roszczeń z tytułu szkód wynikłych z nieusunięcia przez Ubezpieczonego w ciągu określonego przez TUiR Warta terminu okoliczności szczególnie niebezpiecznych, których usunięcia TUiR Warta słusznie mogło się domagać i domagało się, przy czym za okoliczność szczególnie niebezpieczną uważa się okoliczność, która doprowadziła do powstania szkody;
8. **roszczenia karne**
- roszczeń o charakterze karnym, w szczególności *punitive and exemplary damages*, a także kar umownych i odsetek karnych;
9. **szkody górnicze**
- roszczeń z tytułu szkód spowodowanych ruchem zakładu górniczego;
10. **składowanie odpadów**
- roszczeń z tytułu szkód spowodowanych ostatecznym składowaniem odpadów;
11. **projektowanie i budowa**
- roszczeń z tytułu szkód w budynkach, budowlach, urządzeniach i częściach urządzeń, które zostały zaprojektowane, zbudowane lub skonstruowane przez Ubezpieczonego lub dla których sprawuje on kierownictwo budowy, nadzór inwestorski, usługi inżyniera konsultanta/kontraktu lub zarządzania kontraktem;
12. **nietestowane produkty**
- roszczeń z tytułu Szkód Rzeczowych spowodowanych przez produkty, których wykorzystanie lub oddziaływanie nie było wystarczająco przetestowane ze względu na konkretny cel zastosowania, w szczególności w sposób odpowiadający stanowi techniki (wyłączenie nie dotyczy szkód w rzeczach, które nie podlegają w związku funkcjonalnym z wyprodukowanymi lub dostarczonymi produktami oraz nie podlegają ich oddziaływaniu zgodnemu z przeznaczeniem);
13. **lotniska i lądowiska**
- roszczeń z tytułu szkód związanych z posiadaniem i użytkowaniem lotnisk i lądowisk;
14. **technika genetyczna**
- roszczeń z tytułu szkód spowodowanych przez genetycznie modyfikowane organizmy oraz właściwościami organizmu wynikającymi ze zmian genetycznych;
15. **dane**
- roszczeń z tytułu szkód, spowodowanych faktem, że w systemach komputerowych, oprogramowaniu komputerowym (software), procesorach komputerowych, sprzęcie komputerowym (hardware) lub innych systemach elektronicznych
- a) pola przechowujące liczbę roku lub
- b) inne dane
- odtworzane są z niewystarczającą ilością znaków, co prowadzi do błędnego rozpoznawania, przetwarzania, zapamiętywania, rozróżniania lub interpretacji danych
- wyłączenie to obowiązuje także w odniesieniu do takich produktów i usług (jak np. doradztwo, projektowanie, badanie, instalacja, konserwacja, naprawy i kontrola), które mają za cel rozpoznawanie, usuwanie lub sprawdzanie potencjalnych lub aktualnych problemów Osoby Trzeciej – o charakterze opisanym wyżej;

Definicje

§7.

Następujące użyte w niniejszych Warunkach Ubezpieczenia określenia rozumie się jak poniżej:

1. Szkada Rzeczowa

to uszkodzenie lub zniszczenie rzeczy wraz ze stratami poniesionymi w ich następstwie;

2. Szkoda Osobowa

to śmierć, uszkodzenie ciała lub rozstrój zdrowia wraz ze stratami poniesionymi przez kogokolwiek w ich następstwie;

3. Czysta Szkoda Majątkowa

to szkoda nie wynikająca ze Szkody Osobowej lub Szkody Rzeczowej, przy czym utrata rzeczy, w tym utrata możliwości korzystania z rzeczy, nie jest uważana za Czystą Szkodę Majątkową;

4. Wypadek Ubezpieczeniowy

Wypadkiem Ubezpieczeniowym jest zajście zdarzenia bezpośrednio powodującego ubezpieczoną szkodę Osoby Trzeciej, za którą odpowiedzialność ponosi Ubezpieczony.

W razie wątpliwości uważa się, że zdarzenie powodujące Szkodę Osobową nastąpiło w momencie, gdy poszkodowany po raz pierwszy skontaktował się z lekarzem w związku z objawami, które były przyczyną roszczenia wobec Ubezpieczonego, także wtedy, gdy związek przyczynowy został stwierdzony później;

5. Osoba Trzecia

to każda osoba nie będąca stroną stosunku ubezpieczenia;

6. Ubezpieczony

to osoba, na rachunek której Ubezpieczający zawarł umowę ubezpieczenia lub która objęta jest ochroną ubezpieczeniową na mocy Warunków Ubezpieczenia;

7. Osobista Odpowiedzialność

to odpowiedzialność cywilna osób objętych umową ubezpieczenia z tytułu szkód, które wyrządziły w związku z wykonywaniem obowiązków na rzecz Ubezpieczonego;

8. Pracownik

to osoba fizyczna zatrudniona na podstawie umowy o pracę, powołania, wyboru lub mianowania, a także osoba fizyczna zatrudniona na podstawie umowy zlecenia lub zatrudniona przez agencję pracy tymczasowej wyłącznie w celu wykonywania pracy tymczasowej na rzecz i pod kierownictwem Ubezpieczonego będącego pracodawcą użytkownikiem (pracownik tymczasowy);

9. Franszyza Redukcyjna

to określona w umowie ubezpieczenia kwota, do której TUiR Warta nie ponosi odpowiedzialności i nie jest zobowiązana do spełnienia jakichkolwiek świadczeń odszkodowawczych. Franszyza Redukcyjna pomniejsza kwotę roszczenia objętego ochroną ubezpieczeniową, ale nie powoduje zmniejszenia sumy gwarancyjnej;

10. Odpowiedzialność za Produkt

to odpowiedzialność za szkody wyrządzone wadą produktu lub dostarczeniem przez Ubezpieczonego produktu innego niż uzgodniono.

Za produkt w rozumieniu niniejszych Warunków Ubezpieczenia uważa się rzeczy – z włączeniem pojemników, kontenerów i opakowań – wytworzone, sprzedane, dostarczone, dystrybuowane, zmieniane, zbudowane, naprawiane, serwisowane, projektowane, testowane, instalowane lub przetwarzane przez Ubezpieczonego albo w jego imieniu, które w chwili wystąpienia Wypadku Ubezpieczeniowego nie znajdowały się w posiadaniu Ubezpieczonego;

11. Odpowiedzialność za Wykonane Usługi

to odpowiedzialność za szkody wyrządzone wadliwym wykonaniem przekazanych odbiorcy usług;

12. Koszty Pomocy Prawnej

to wynagrodzenie adwokatów lub radców prawnych, należności biegłych, rzeczoznawców i ekspertów oraz świadków, koszty sądowe, inne koszty ustalenia wysokości szkody i zakresu odpowiedzialności oraz koszty podróży z tym związane, które nie powstaną bezpośrednio w TUiR Warta i na których poniesienie TUiR Warta wyraziło zgodę;

13. Sublimit

to ustalony limit w ramach sumy gwarancyjnej, który ogranicza łączną kwotę wypłaconych w okresie ubezpieczenia odszkodowań z tytułu ryzyka objętego Sublimitem. Kwoty wypłacone w ramach Sublimitu pomniejszają sumę gwarancyjną. Do Sublimitu stosuje się odpowiednio zapisy odnoszące się do sumy gwarancyjnej.

Przedumowny obowiązek ubezpieczającego przekazania informacji o ryzyku (zgodnie z art. 815 Kodeksu cywilnego)

§8.

1. Ubezpieczający obowiązany jest podać do wiadomości TUiR Warta wszystkie znane sobie okoliczności, o które TUiR Warta zapytywało przed zawarciem umowy. Ubezpieczający obowiązany jest także do informowania TUiR Warta o zmianach dotyczących powyższych okoliczności. Jeżeli Ubezpieczający zawiera umowę przez przedstawiciela, obowiązek ten ciąży również na przedstawicielu i obejmuje ponadto okoliczności jemu znane. W razie zawarcia przez TUiR Warta umowy ubezpieczenia mimo braku odpowiedzi na poszczególne pytania, pominięte okoliczności uważa się za nieistotne.

2. W razie zawarcia umowy ubezpieczenia na cudzy rachunek obowiązki określone w ust. 1 spoczywają zarówno na Ubezpieczającym, jak i na Ubezpieczonym, chyba że Ubezpieczony nie wiedział o zawarciu umowy na jego rachunek.

3. TUiR Warta nie ponosi odpowiedzialności za skutki okoliczności, które z naruszeniem ustępów poprzedzających nie zostały podane do jego wiadomości. Jeżeli do naruszenia obowiązków określonych w ust. 1 lub 2 doszło z winy umyślnej, w razie wątpliwości przyjmuje się, że Wypadek Ubezpieczeniowy i jego następstwa są skutkiem okoliczności, o których mowa w zdaniu poprzedzającym.

Zwiększenie niebezpieczeństwa (zgodnie z art. 816 Kodeksu cywilnego)

§9.

W razie ujawnienia okoliczności, która pociąga za sobą istotną zmianę prawdopodobieństwa Wypadku Ubezpieczeniowego, każda ze stron może żądać odpowiedniej zmiany wysokości składki, poczynając od chwili, w której zaszła ta okoliczność, nie wcześniej jednak niż od początku bieżącego okresu ubezpieczenia. W razie zgłoszenia takiego żądania druga strona może w terminie 14 dni wypowiedzieć umowę ze skutkiem natychmiastowym.

Składka i początek okresu ubezpieczenia

§10.

1. Składkę za ubezpieczenie ustala się na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, uwzględniając wysokość sumy gwarancyjnej i Sublimitów, długość okresu ubezpieczenia, specyfikę ubezpieczonego ryzyka, zakres ubezpieczenia, przychód brutto z prowadzonej działalności, wysokość Franszyzy Redukcyjnej oraz inne informacje, które będą istotne dla oceny ryzyka, jeżeli TUiR Warta poprosiła Ubezpieczonego o ich przedstawienie; na obniżenie lub podwyższenie składki ma wpływ szkodowość z dotychczasowej działalności.

2. W przypadku braku odmiennych ustaleń składka lub jej pierwsza rata płatna jest w dniu zawarcia umowy ubezpieczenia.

3. Jeżeli nie umówiono się inaczej, okres ubezpieczenia rozpoczyna się od dnia następnego po opłaceniu składki lub jej pierwszej raty i trwa jeden rok.

4. Zawarcie umowy ubezpieczenia TUiR Warta potwierdza dokumentem ubezpieczenia.

5. W przypadku nieopłacenia składki lub jej pierwszej raty w ustalonym terminie, TUiR Warta może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia ze skutkiem natychmiastowym.

6. Jeżeli w umowie ubezpieczenia składka została określona jako kwota wyliczana na podstawie wielkości opisującej rozmiar działalności Ubezpieczonego, jak np. obrót, fundusz płac, liczba pracowników, Ubezpieczający zobowiązany jest podać TUiR Warta w ciągu jednego miesiąca po zakończeniu okresu ubezpieczenia faktycznie osiągniętą wielkość obrotu, funduszu płac, liczby pracowników itp.

7. Ubezpieczający zobowiązany jest dopłacić odpowiednią kwotę wynikającą z zastosowania określonej w umowie ubezpieczenia stawki z uwzględnieniem wcześniej zapłaconej składki zaliczkowej.

8. Składka określona w umowie jako minimalna nie podlega zwrotowi, nawet w sytuacji, gdy obrót, fundusz płac, liczba pracowników itp. osiągną wartość niższą niż zakładana przy zawarciu umowy ubezpieczenia.

9. Składka ubezpieczeniowa obowiązuje w stosunku do opisanego w umowie ubezpieczenia ryzyka oraz aktualnie ustalonego zakresu ubezpieczenia. Zmiany, także nowe rodzaje ryzyka, które powstają po stronie Ubezpieczonego, wymagają ustalenia nowej składki.

Raty składki

§11.

1. Składka za ubezpieczenie płatna jest za okres ubezpieczenia z góry. Po uzgodnieniu składka może być płatna w ratach.

2. W przypadku ratalnej opłaty składki w dokumencie ubezpieczenia ustala się wysokość poszczególnych rat i terminy ich płatności.

3. W przypadku nieopłacenia w terminie kolejnej raty składki TUiR Warta może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia po uprzednim wezwaniu do zapłaty składki z zagrożeniem, że brak zapłaty w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania do zapłaty spowoduje odpowiedzialność.

Obowiązki ubezpieczonego, tryb postępowania w przypadku powstania szkody

§12.

1. O każdym Wypadku Ubezpieczeniowym Ubezpieczony zobowiązany jest powiadomić TUiR Warta niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 7 dni od daty powzięcia o nim wiadomości.

2. Jeżeli osoba uprawniona do odszkodowania dochodzi swoich roszczeń wobec Ubezpieczonego, jest on zobowiązany poinformować o tym TUiR Warta w ciągu 7 dni od momentu zgłoszenia roszczenia.

3. W przypadku, gdy Ubezpieczony powziął informację o wszczęciu wobec niego postępowania przygotowawczego bądź wystąpienia na drogę sądową, obowiązany jest o tym fakcie poinformować TUiR Warta niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni roboczych od powzięcia informacji, nawet w przypadku gdy sam zgłosił już zaistnienie Wypadku Ubezpieczeniowego.

4. W razie zajścia Wypadku Ubezpieczeniowego Ubezpieczony zobowiązany jest użyć wszelkich dostępnych mu środków w celu zmniejszenia szkody oraz niedopuszczenia do jej zwiększenia.

5. Ubezpieczony zobowiązany jest umożliwić TUiR Warta dokonanie czynności niezbędnych w celu ustalenia okoliczności powstania szkody, zasadności i wysokości roszczenia.

6. Jeżeli istnieje uzasadnione podejrzenie, że szkoda jest wynikiem przestępstwa, Ubezpieczony jest zobowiązany bezzwłocznie powiadomić Policję i prokuraturę.

7. Ubezpieczony może udzielić osobie wskazanej przez TUiR Warta niezbędnych pełnomocnictw do prowadzenia spraw odszkodowawczych, w tym pełnomocnictwa procesowego, jeżeli przeciwko Ubezpieczonemu uprawniony do odszkodowania wystąpił na drogę sądową. Powyższe nie zwalnia Ubezpieczonego z obowiązku zgłaszania we właściwym terminie sprzeciwu lub podjęcia niezbędnych środków zaskarżenia, reagując na monity lub zarządzenia organów administracyjnych.

8. Ubezpieczony zobowiązany jest doręczyć TUiR Warta orzeczenie sądu niezwłocznie, nie później niż w terminie 3 dni roboczych przed upływem terminu do wniesienia środka odwoławczego.

9. W razie zgłoszenia roszczenia Ubezpieczony nie jest uprawniony do podejmowania działań zmierzających do uznania i zaspokojenia roszczeń, zawarcia ugody z osobą poszkodowaną ani zrzeczenia się zarzutu przedawnienia, chyba że TUiR Warta wyrazi na to zgodę. W przypadku naruszenia powyższego postanowienia TUiR Warta jest zwolnione z obowiązku świadczenia, chyba że z uwagi na okoliczności sprawy Ubezpieczony nie mógł postąpić inaczej.

10. Jeżeli z tytułu zaistniałego Wypadku Ubezpieczeniowego istnieją przesłanki do uwolnienia się Ubezpieczonego od odpowiedzialności cywilnej w części lub w całości, to powyższe dotyczy również TUiR Warta.

11. TUiR Warta jest zobowiązane wypłacić odszkodowanie w terminie 30 dni od daty zawiadomienia o Wypadku Ubezpieczeniowym.

12. Gdyby wyjaśnienie w powyższym terminie okoliczności koniecznych do ustalenia odpowiedzialności TUiR Warta albo wysokości odszkodowania okazało się niemożliwe, odszkodowanie powinno być wypłacone w ciągu 14 dni od wyjaśnienia tych okoliczności. Jednakże bezsporna część odszkodowania TUiR Warta wypłaci w terminie przewidzianym w ust. 11.

Utrata praw do odszkodowania

§13.

1. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązków określonych w §12 ust. 1 – 3 TUiR Warta może odpowiednio zmniejszyć świadczenie, jeżeli naruszenie przyczyniło się do zwiększenia szkody lub uniemożliwiło TUiR Warta ustalenie okoliczności i skutków Wypadku Ubezpieczeniowego.

2. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa obowiązku określonego w §12 ust. 4 TUiR Warta jest wolne od odpowiedzialności za szkodę powstałą z tego powodu.

3. W razie naruszenia z winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa przez Ubezpieczającego lub Ubezpieczonego któregośkolwiek z pozostałych obowiązków wynikających z umowy ubezpieczenia, TUiR Warta jest zwolniona z obowiązku świadczenia w takim zakresie, w jakim naruszenie miało wpływ na powstanie lub wielkość szkody lub na możliwość ustalenia zasadności roszczenia.

Ubezpieczenie na cudzy rachunek, cesja roszczenia z tytułu ubezpieczenia

§14.

1. Umowa ubezpieczenia może być zawarta na cudzy rachunek (Ubezpieczonego).

2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje wzajemnych roszczeń Ubezpieczonych oraz osób dodatkowo ubezpieczonych wymienionych w §3 Warunków Ubezpieczenia.

3. Bez pisemnej zgody TUiR Warta nie można dokonywać cesji roszczeń z tytułu ubezpieczenia przed ich ostatecznym ustaleniem.

Roszczenia regresowe

§15.

1. Z dniem wypłaty odszkodowania na TUiR Warta przechodzi roszczenie przeciwko osobie trzeciej odpowiedzialnej za szkodę, do wysokości wypłaconego odszkodowania.

2. Ubezpieczony jest zobowiązany zabezpieczyć TUiR Warta możliwość dochodzenia roszczeń odszkodowawczych wobec osób odpowiedzialnych za szkodę.

3. Przejęcie roszczeń, o których mowa w ust. 2 nie następuje, jeżeli stałyby się to ze szkodą dla Ubezpieczonego lub jeżeli sprawcą szkody jest Pracownik Ubezpieczonego albo osoba pozostająca z Ubezpieczonym we wspólnym gospodarstwie domowym.

Odstąpienie od umowy. Wypowiedzenie

§16.

1. Jeżeli umowa ubezpieczenia została zawarta na okres dłuższy niż 6 miesięcy, Ubezpieczający ma prawo odstąpić od umowy w terminie 30 dni, a gdy jest przedsiębiorcą, w terminie 7 dni od dnia jej zawarcia.
2. TUIR Warta może wypowiedzieć umowę ubezpieczenia:
  - a) w razie wystąpienia przez Ubezpieczającego z żądaniem obniżenia składki, zgodnie z postanowieniami §9 Warunków Ubezpieczenia;
  - b) w razie nie opłacenia składki lub pierwszej raty składki w ustalonym terminie, zgodnie z postanowieniami §10 ust. 5 Warunków Ubezpieczenia;
  - c) wskutek opóźnienia w zapłacie składki, zgodnie z postanowieniami §11 ust. 3 Warunków Ubezpieczenia;
  - d) z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia, wskutek ustania odpowiedzialności TUIR Warta w wyniku wyczerpania sumy gwarancyjnej w następstwie wypłaty przez TUIR Warta świadczeń przewidzianych w umowie ubezpieczenia.
3. Odstąpienie od umowy ubezpieczenia lub jej wypowiedzenie albo rozwiązanie przez którąkolwiek ze stron nie zwalnia Ubezpieczającego z obowiązku zapłacenia składki za okres, w jakim TUIR Warta udzielała ochrony ubezpieczeniowej.

Sprawy sporne

§17.

1. Skargi, zażalenia, w tym reklamacje mogą być składane przez Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia do TUIR Warta:
  - a) w formie pisemnej na adres: skr. pocztowa 1020, 00-950 Warszawa,
  - b) w formie elektronicznej za pomocą formularza www.warta.pl/reklamacje,
  - c) telefonicznie pod nr 502 308 308,
  - d) w każdej jednostce TUIR Warty, na piśmie doręczonym osobiście lub w formie ustnej do protokołu.
2. Na wniosek składającego skargę, zażalenie, reklamację TUIR Warta potwierdza wpływ skargi, zażalenia, reklamacji na piśmie lub ustnie w rozmowie telefonicznej. TUIR Warta rozpatrzy skargę, zażalenie lub reklamację w terminie 30 dni od daty wpływu i udzieli odpowiedzi w formie pisemnej przesyłką listową lub w formie elektronicznej na wniosek składającego skargę, zażalenie, reklamację. W szczególnie skomplikowanych przypadkach termin na udzielenie odpowiedzi może zostać przedłużony do 60 dni, o czym wnoszący skargę, zażalenie, reklamację zostanie uprzednio powiadomiony.

3. Organem właściwym do rozpatrzenia skargi, zażalenia, reklamacji jest jednostka organizacyjna wyznaczona przez Zarząd TUIR Warta.
4. TUIR Warta podlega nadzorowi Komisji Nadzoru Finansowego.
5. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania lub siedziby Ubezpieczającego, Ubezpieczonego lub uprawnionego z umowy ubezpieczenia.
6. Powództwo o roszczenie wynikające z umowy ubezpieczenia można wytoczyć według przepisów o właściwości ogólnej albo przed sąd właściwy dla miejsca zamieszkania spadkobiercy Ubezpieczonego lub spadkobiercy uprawnionego z umowy ubezpieczenia.

Postanowienia końcowe

§18.

1. W porozumieniu z Ubezpieczającym do umowy ubezpieczenia mogą być wprowadzone postanowienia dodatkowe odbiegające od ustalonych w Warunkach Ubezpieczenia. W takim przypadku niniejsze Warunki Ubezpieczenia stosuje się, o ile postanowienia dodatkowe nie stanowią inaczej.
2. Zakres ubezpieczenia może ulec modyfikacji, za opłatą dodatkowej składki, poprzez zastosowanie klauzul dodatkowych wymienionych w Załączniku Nr 1 do Warunków Ubezpieczenia.
3. Wszelkie zmiany Warunków Ubezpieczenia muszą być naniesione na dokumencie ubezpieczenia lub w formie pisemnego aneksu do dokumentu pod rygorem nieważności.
4. Wszelkie zawiadomienia oraz oświadczenia muszą mieć formę pisemną pod rygorem nieważności.
5. Do umów ubezpieczenia zawartych na podstawie niniejszych Warunków Ubezpieczenia stosuje się prawo polskie.
6. W sprawach nie uregulowanych w Warunkach Ubezpieczenia stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego, Ustawy o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz inne powszechnie obowiązujące przepisy prawa.
7. Niniejsze Warunki Ubezpieczenia mają zastosowanie do umów ubezpieczenia zawartych od dnia 13 czerwca 2018 roku.

Wiceprezes Zarządu

Jarostaw Niemirowski

Jarostaw NIEMIROWSKI

Prezes Zarządu

Jarostaw Parkot

Jarostaw PARKOT

Spis klauzul

Klauzula Szkody powstałe za granicą – świat z wyłączeniem USA i Kanady	6
Klauzula Szkody powstałe za granicą – świat z włączeniem USA i Kanady	7
Klauzula Podróże służbowe – cały świat z wyłączeniem USA i Kanady	8
Klauzula Podróże służbowe – cały świat z włączeniem USA i Kanady	9
Klauzula Odpowiedzialność pracodawcy	10
Klauzula Pojazdy nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia	11
Klauzula Szkody w nieruchomościach i pomieszczeniach wziętych w najem	12
Klauzula Szkody w ruchomościach wziętych w najem	13
Klauzula Rzeczy pod kontrolą	14
Klauzula Odpowiedzialność cywilna z tytułu prowadzenia biura	15
Klauzula Reprezentantów	17
Klauzula Czyste szkody majątkowe	18
Klauzula Nagłe i nieprzewidziane szkody w środowisku – z wyłączeniem transportu	20
Klauzula Szkody w środowisku wyrządzone przez produkt	22
Klauzula Oddziaływanie stopniowe i szkody w środowisku wyrządzone przez produkt	23
Klauzula Połączenia i zmieszania	24
Klauzula Szkód spowodowanych przez dalsze przetwarzanie i obróbkę	26
Klauzula Kosztów usunięcia i zastąpienia	27
Klauzula Maszynowa	29
Klauzula Wad betonu	30
Klauzula Koncentratów i mieszanek paszowych	31
Klauzula Ubezpieczenie kosztów własnego wycofania produktu	32
Klauzula Ubezpieczenie kosztów wycofania produktu przez osobę trzecią	36
Klauzula Odpowiedzialność cywilna przedsiębiorstw budowlanych	41
Klauzula Wibracji, osłabienia elementów nośnych albo usunięcia się i osłabienia nośności gruntu	43
Klauzula Samobieżne maszyny budowlane, dźwigi i inne pojazdy nie podlegające obowiązkowi ubezpieczenia	44
Klauzula Odpowiedzialność cywilna wzajemna dla usług budowlanych	45
Klauzula Promienia dla usług budowlanych	46
Klauzula Odpowiedzialność cywilna wzajemna	47
Klauzula Zniszczenie i utrata dokumentów	48
Klauzula Utrata rzeczy	50
Klauzula Energia elektryczna	51
Klauzula Odpowiedzialność cywilna osób prowadzących hotele	52
Klauzula Odpowiedzialność prowadzącego hotel z tytułu szkód w rzeczach wniesionych do hotelu	53
Klauzula Odpowiedzialność prowadzącego hotel – z tytułu szkód w pojazdach	54
Klauzula Ubezpieczenie nadwyżkowe	55
Klauzula Przeniesienie ognia, wybuch, zalanie (ochrona nadwyżkowa)	56
Klauzula Różnic w ochronie ubezpieczeniowej i sumach gwarancyjnych (DIC/DIL)	58
Klauzula Dostawców/vendors' endorsement	59
Klauzula Step down	61
Klauzula Szkody ekologiczne. Gatunki chronione, chronione siedliska przyrodnicze, wody i powierzchnie ziemi	62
Klauzula Wspólnego przedsięwzięcia	69
Klauzula Odpowiedzialność cywilna zawodowa z tytułu zarządzania nieruchomościami (szkody osobowe i rzeczowe) ..	70
Klauzula Odpowiedzialność cywilna architektów, projektantów i osób wykonujących zawody techniczne (A)	72
Klauzula Odpowiedzialność cywilna architektów, projektantów i osób wykonujących zawody techniczne (B)	75
Klauzula Odpowiedzialność cywilna architektów, projektantów i osób wykonujących zawody techniczne (C)	78
Klauzula projekty technologiczne (dodatkowe wyłączenia)	81
Klauzula Odpowiedzialność cywilna geodetów	82

KLAUZULA

SZKODY POWSTAŁE ZA GRANICĄ – ŚWIAT Z WYŁĄCZENIEM USA I KANADY

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 1 warunków ubezpieczenia (zakres terytorialny) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe we wszystkich państwach świata z wyjątkiem Stanów Zjednoczonych Ameryki wraz z terytoriami zależnymi oraz Kanady.

KLAUZULA

SZKODY POWSTAŁE ZA GRANICĄ – ŚWIAT Z WŁĄCZENIEM USA I KANADY

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 1 warunków ubezpieczenia (zakres terytorialny) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe we wszystkich państwach świata z włączeniem Stanów Zjednoczonych Ameryki wraz z terytoriami zależnymi oraz Kanady.

Odmiennie niż stanowi §5 ust. 3 Warunków Ubezpieczenia, w przypadku szkód powstałych w Stanach Zjednoczonych Ameryki, ich terytoriach zależnych lub Kanadzie Koszty Pomocy Prawnej wraz z innymi świadczeniami TUiR Warta ograniczone są przez sumę gwarancyjną.

KLAUZULA

PODRÓŻE SŁUŻBOWE – CAŁY ŚWIAT Z WYŁĄCZENIEM USA I KANADY

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód wyrządzonych w związku z odbywaniem podróży służbowych pracowników Ubezpieczonego, a także udziałem w targach, wystawach, pokazach, konferencjach itp.
2. Częściowo odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 1 warunków ubezpieczenia (zakres terytorialny), ochrona ubezpieczeniowa na podstawie niniejszej klauzuli obejmuje szkody powstałe we wszystkich państwach świata z wyjątkiem Stanów Zjednoczonych Ameryki wraz z terytoriami zależnymi lub Kanady. Ponadto, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 6a) warunków ubezpieczenia (rzeczy najęte), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu uszkodzenia pomieszczeń wziętych w najem w związku z podróżami służbowymi.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje stłuczenia przedmiotów szklanych.
4. W odniesieniu do szkód powstałych za granicą Polski obowiązuje Franszyza Redukcyjna 5.000 PLN na każdą Szkodę Rzeczową.

KLAUZULA

PODRÓŻE SŁUŻBOWE – CAŁY ŚWIAT Z WŁĄCZENIEM USA I KANADY

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód wyrządzonych w związku z odbywaniem podróży służbowych pracowników Ubezpieczonego, a także udziałem w targach, wystawach, pokazach, konferencjach itp.
2. Częściowo odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 1 Warunków Ubezpieczenia (zakres terytorialny), ochrona ubezpieczeniowa na podstawie niniejszej Klauzuli obejmuje szkody powstałe we wszystkich państwach świata. Ponadto, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 6a) warunków ubezpieczenia (rzeczy najęte), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu uszkodzenia pomieszczeń wziętych w najem w związku z podróżami służbowymi.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje stłuczenia przedmiotów szklanych.
4. W przypadku szkód w Stanach Zjednoczonych Ameryki, terytoriach zależnych lub Kanadzie Franszyza Redukcyjna wynosi 25.000 PLN na każdą szkodę. W odniesieniu do pozostałych szkód powstałych za granicą Polski obowiązuje Franszyza Redukcyjna 5.000 PLN na każdą Szkodę Rzeczową.
5. Odmiennie niż stanowi §5 ust. 3 Warunków Ubezpieczenia, w przypadku szkód w USA i na terytoriach zależnych oraz w Kanadzie Koszty Pomocy Prawnej wraz z innymi świadczeniami TUiR Warta ograniczone są przez sumę gwarancyjną.

KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚĆ PRACODAWCY

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 8a) warunków ubezpieczenia (roszczenia pracowników) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną za Szkody Osobowe z tytułu wypadku przy pracy, jakiemu ulegli Pracownicy Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) roszczeń regresowych jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wypadku przy pracy;
  - 2) roszczeń z tytułu chorób zawodowych, przy czym za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną pracą w danym zawodzie przez przeniesienie choroby albo ciągłe lub powtarzające się oddziaływanie szkodliwych warunków, substancji lub hałasu, a w szczególności taką, która została uznana za chorobę zawodową w myśl obowiązującego prawa;
  - 3) wypadku, któremu uległ Pracownik w drodze do miejsca pracy i z pracy.
3. W odniesieniu do odpowiedzialności objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli nie stosuje się §7 ust 5 i §13 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia.

KLAUZULA

POJAZDY NIE PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI UBEZPIECZENIA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 7 Warunków Ubezpieczenia (pojazdy) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Osobowych lub Szkód Rzeczowych związanych z posiadaniem, kierowaniem, używaniem lub uruchamianiem pojazdów mechanicznych nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli kierowca pojazdu mechanicznego nie posiadał w chwili wystąpienia zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę wymaganych uprawnień do prowadzenia go. Jednakże ochrona ubezpieczeniowa istnieje, jeżeli Ubezpieczony mógł bez swojej winy zakładać, że kierowca takie uprawnienia posiadał lub jeżeli pojazd prowadzony był przez nieupoważnioną przez Ubezpieczonego osobę.

KLAUZULA

SZKODY W NIERUCHOMOŚCIACH I POMIESZCZENIACH WZIĘTYCH W NAJEM

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 6a) Warunków Ubezpieczenia (rzeczy najęte) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Rzeczowych we wziętych w najem przez Ubezpieczonego budynkach i pomieszczeniach, jak również należących do nich urządzeniach do ogrzewania pomieszczeń, spowodowanych przez pożar, wybuch oraz wodę wodociągową i ścieki.
2. W uzupełnieniu wyłączeń przewidzianych przez warunki ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - a) szkód w maszynach i urządzeniach produkcyjnych;
  - b) szkód w szklanych rzeczach i częściach składowych;
  - c) roszczeń wynikających z naturalnego zużycia;
  - d) szkód spowodowanych korzystaniem z rzeczy w sposób niezgodny z ich przeznaczeniem.

KLAUZULA SZKODY W RUCHOMOŚCIACH WZIĘTYCH W NAJEM

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 6a) Warunków Ubezpieczenia (rzeczy najęte) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Rzeczowych we wziętych w najem przez Ubezpieczonego rzeczach ruchomych, w szczególności w najętych maszynach i urządzeniach.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - a) szkód w takim zakresie, w jakim rzecz ruchoma, która doznała Szkody Rzeczowej byłaby objęta ubezpieczeniem mienia zawartym na rachunek Ubezpieczonego w zakresie zgodnym z dobrym standardem rynkowym, na odpowiednią sumę ubezpieczenia;
  - b) szkód w szklanych rzeczach i częściach składowych;
  - c) roszczeń wynikających z naturalnego zużycia;
  - d) szkód spowodowanych korzystaniem z rzeczy w sposób niezgodny z ich przeznaczeniem.

KLAUZULA RZECZY POD KONTROLĄ

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I 6b) warunków ubezpieczenia (rzeczy pod kontrolą) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Rzeczowych powstałych w rzeczach należących do Osób Trzecich powstałych w wyniku:

1) prace przeładunkowe

uszkodzenia środków transportu wszelkiego rodzaju oraz kontenerów, które powstały podczas lub wskutek ich załadunku albo rozładunku (włącznie ze służącym w tym celu ich przemieszczaniem). Ochroną ubezpieczeniową objęte są również szkody w ładunkach, o ile:

- a) ładunek nie jest przeznaczony dla Ubezpieczonego,
- b) nie chodzi o wyroby Ubezpieczonego lub rzeczy dostarczane przez niego lub przez Osoby Trzecie na jego zlecenie lub na jego rachunek albo
- c) transport ładunku nie został formalnie przejęty przez Ubezpieczonego lub przez Osoby Trzecie działające na jego zlecenie lub na jego rachunek;

2) pozostałe szkody w rzeczach pod kontrolą

wykonywania innej działalności gospodarczej lub zawodowej Ubezpieczonego prowadzonej na tych rzeczach lub przy użyciu tych rzeczy, kiedy stanowią one przedmiot tej działalności (np. naprawa, kontrola itp.), przy czym:

- a) ochrona istnieje niezależnie od tego, czy tego rodzaju szkoda powstała wskutek błędu popełnionego podczas wykonywanej działalności, czy też wady dostarczonego produktu;
- b) ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń z tytułu szkód powstałych w wyniku umownie uzgodnionej obróbki i przetworzenia lub uszlachetnienia tych rzeczy (np. produkcja pośrednia i finalna), a także szkód w pojazdach;
- c) ochrona ubezpieczeniowa w odniesieniu do szkód powstałych po przekazaniu wykonanej usługi istnieje tylko wtedy, gdy ubezpieczenie obejmuje Odpowiedzialność za Wykonane Usługi.
- d) wyłączenia §6 ust. II 2 Warunków Ubezpieczenia (wykonanie zobowiązania) i §6 ust. II 3 Warunków Ubezpieczenia (szkody w produkcie i wykonanych pracach) pozostają w mocy.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA Z TYTUŁU PROWADZENIA BIURA

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody osobowe i rzeczowe wyrządzone w związku z posiadaniem i używaniem pomieszczeń dla potrzeb ubezpieczonej działalności zawodowej.

Franszyza Redukcyjna wynosi 1.000 PLN na każdą szkodę rzeczową, chyba że umowa stanowi inaczej.

Rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej

§2.

1. Szkody wyrządzone w związku z podróżami służbowymi z włączeniem szkód w najętych pomieszczeniach – cały świat z włączeniem USA i Kanady

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód wyrządzonych w związku z odbywaniem podróży służbowych, a także udziałem w targach, wystawach, pokazach, konferencjach itp.

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 6a) warunków ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również odpowiedzialność cywilną z tytułu uszkodzenia pomieszczeń wziętych w najem w związku z podróżami służbowymi.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje stłuczenia przedmiotów szklanych.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe we wszystkich państwach świata z włączeniem USA i Kanady.

W przypadku szkód w USA i na terytoriach zależnych oraz w Kanadzie koszty pomocy prawnej wraz z innymi świadczeniami TUiR Warta ograniczone są przez sumę ubezpieczenia, a Franszyza Redukcyjna wynosi 25.000 PLN na każdą szkodę. W odniesieniu do pozostałych szkód powstałych za granicą Polski obowiązuje Franszyza Redukcyjna 5.000 PLN na każdą szkodę rzeczową. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń o charakterze karnym, w szczególności punitive and exemplary damages.

2. Szkody w nieruchomościach i pomieszczeniach wziętych w najem

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 6a) warunków ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej do wysokości ustalonego w umowie ubezpieczenia sublimitu ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu szkód rzeczowych we wziętych w najem przez Ubezpieczonego w celu wykonywania ubezpieczonej działalności zawodowej budynkach i pomieszczeniach, jak również należących do nich urządzeniach do ogrzewania pomieszczeń, spowodowanych przez pożar, wybuch oraz wodę wodociągową i ścieki.

3. Odpowiedzialność pracodawcy

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 8a) (roszczenia pracowników) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną za Szkody Osobowe z tytułu wypadku przy pracy jakiemu ulegli Pracownicy Ubezpieczonego.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- a) roszczeń regresowych jakiegokolwiek instytucji zobowiązanej do wypłaty świadczeń z tytułu wypadku przy pracy;
- b) roszczeń z tytułu chorób zawodowych

Za chorobę zawodową uważa się chorobę spowodowaną pracą w danym zawodzie poprzez przeniesienie choroby albo ciągłe lub powtarzające się oddziaływanie szkodliwych warunków, substancji lub hałasu, a w szczególności taką, która została uznana za chorobę zawodową w myśl obowiązującego prawa;

- c) wypadku, któremu uległ Pracownik w drodze do miejsca pracy i z pracy.

W odniesieniu do odpowiedzialności objętej ochroną ubezpieczeniową na podstawie niniejszej klauzuli nie stosuje się §7.5 i 14.2.

4. Ubezpieczenie w życiu prywatnym

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną członków władz ubezpieczonych spółek kapitałowych i wspólników spółek osobowych będących osobami fizycznymi z tytułu szkód osobowych i rzeczowych wyrządzonych czynnościami życia prywatnego, w szczególności z tytułu uprawiania sportów oraz posiadania zwierząt domowych.

Jednakże ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej za szkody wyrządzone w związku z posiadaniem nieruchomości lub lokalu mieszkalnego.

Odesłanie do warunków ubezpieczenia

§3.

O ile niniejsza klauzula nie stanowi inaczej, w pozostałym zakresie stosuje się Warunki Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej TUiR Warta.

KLAUZULA REPREZENTANTÓW

1. Wyłączenie §6 ust. 1 18 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy (szkoda umyślna) skreśla się. W to miejsce obowiązują postanowienia niniejszej Klauzuli.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, gdy szkoda została wyrządzona umyślnie przez:
  - a) członków władz spółek kapitałowych;
  - b) prokurentów i pełnomocników prawnych Ubezpieczonego;
  - c) dyrektorów i inne osoby sprawujące funkcje kierownicze;
  - d) właścicieli i wspólników spółek nie posiadających osobowości prawnej.
3. W przypadku Odpowiedzialności za Produkt i Wykonane Usługi wiedza o istnieniu wady produktu lub wykonanej usługi traktowana jest jak działanie umyślne.
4. W przypadku wyrządzenia szkody umyślnie przez osoby inne niż wyżej wymienione, odmiennie niż stanowi §3 warunków ubezpieczenia (Ubezpieczeni – podmiotowy zakres ochrony ubezpieczeniowej), ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje w odniesieniu do tych osób. TUiR Warta zachowuje prawo regresu do osoby, która umyślnie spowodowała szkodę.

KLAUZULA CZYSTE SZKODY MAJĄTKOWE

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, zgodnie z §1 ust. 1 Warunków Ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa zostaje rozszerzona na odpowiedzialność Ubezpieczonego z tytułu Czystych Szkód Majątkowych.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielana na podstawie niniejszej Klauzuli nie obejmuje roszczeń z tytułu szkód:
  1. spowodowanych przez rzeczy wyprodukowane lub dostarczone przez Ubezpieczonego (lub przez Osoby Trzecie na jego zlecenie lub na jego rachunek) lub też usługi wykonane przez Ubezpieczonego (lub przez Osoby Trzecie na jego zlecenie lub na jego rachunek);
  2. spowodowanych niewykonaniem zobowiązania przez Ubezpieczonego lub osoby, za które ponosi on odpowiedzialność;
  3. spowodowanych przez stałe immisje (np. hałasy, zapachy, wstrząsy);
  4. spowodowanych działalnością w zakresie projektowania, doradztwa, kierowania budową lub montażem, nadzoru inwestorskiego, usług inżyniera konsultanta/kontraktu, zarządzania kontraktem, kontroli i opiniowania;
  5. spowodowanych działalnością związaną z transakcjami pieniężnymi, kredytowymi, ubezpieczeniowymi, nieruchomościami, leasingiem lub podobnymi transakcjami, z tytułu wszelkiego rodzaju płatności, prowadzenia kasy, nadużycia zaufania i sprzeniewierzenia;
  6. spowodowanych naruszeniem prawa własności intelektualnej, w tym praw autorskich, oraz naruszenia prawa antymonopolowego i prawa o nieuczciwej konkurencji;
  7. spowodowanych reklamą;
  8. powstałych w wyniku niedotrzymania terminów, wstępnych kosztorysów oraz kosztorysów;
  9. powstałych w wyniku udzielenia rad, zaleceń lub poleceń dla powiązanych kapitałowo przedsiębiorstw, jak również w związku ze sprawowaniem nadzoru nad takimi przedsiębiorstwami;
  10. powstałych w wyniku dokonywania czynności związanych z przetwarzaniem danych, racjonalizacją i automatyzacją;
  11. powstałych w związku z pośrednictwem i organizacją podróży;
  12. powstałych w wyniku utraty pieniędzy, książeczek oszczędnościowych, dokumentów i papierów wartościowych;
  13. związanych ze stosunkiem pracy;

14. powstałych w związku z udzielaniem licencji;
  15. spowodowanych w związku ze sprawowaniem funkcji członka władz spółki kapitałowej.
3. Wyłączenie określone w §6 ust. 1 p. 4 lit. b) roszczeń z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym w szczególności ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie – pozostaje w mocy.

KLAUZULA

NAGŁE I NIEPRZEWIDZIANE SZKODY W ŚRODOWISKU – Z WYŁĄCZENIEM TRANSPORTU

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 4 warunków ubezpieczenia (szkody w środowisku) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe lub Rzeczowe powstałe w wyniku emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli nie obejmuje:
  - a) roszczeń z tytułu Odpowiedzialności za Produkt i Wykonane Usługi;
  - b) roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych w związku z transportem wykonywanym poza terenem przedsiębiorstwa Ubezpieczonego;
  - c) roszczeń z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym w szczególności ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie;
  - d) roszczeń związanych ze szkodami wynikającymi z funkcjonowania urządzeń, obiektów lub instalacji do ostatecznego składowania odpadów;
  - e) przypadków, w których poprzez wiele zdarzeń, których następstwa szkodowe są podobne, zostanie wywołana szkoda, która nie powstałaby w przypadku pojedynczych zdarzeń tego typu.
3. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej Klauzuli istnieje tylko wtedy, gdy szkoda została wywołana pojedynczym, zaistniałym nagle, nieprzewidzianym zdarzeniem, które odbiega od prawidłowej, wolnej od zakłóceń pracy zakładu.
4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje zdarzenia opisane w pkt. 1 niniejszej Klauzuli, które wystąpią w okresie ubezpieczenia pod warunkiem, że TUiR Warta zostanie powiadomione bezzwłocznie, jednakże nie później niż w 40 dni po rozpoczęciu takiego zdarzenia.
5. W uzupełnieniu §4 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia (szkody seryjne) za tą samą przyczynę uważane są wielokrotne zdarzenia jednego typu, jeżeli między tymi zdarzeniami występuje związek techniczny.

6. Ubezpieczony zobowiązany jest:

- 1) produkować, przetwarzać, zbierać, przechowywać i usuwać substancje szkodliwe dla środowiska z zachowaniem przepisów określonych prawem oraz przez odpowiednie władze,
- 2) konserwować zgodnie z zaleceniami technicznymi oraz przepisami określonymi prawem i wydanymi przez odpowiednie władze urządzenia wykorzystywane przy wyżej wymienionych czynnościach, włącznie z urządzeniami zabezpieczającymi i alarmowymi,
- 3) zastosować w terminie wszelkie środki zaradcze polecane przez odpowiednie władze,
- 4) postępować z odpadami w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami, w tym w szczególności oddawać i utylizować odpady w jednostkach posiadających odpowiednie zezwolenia władz publicznych.

KLAUZULA

SZKODY W ŚRODOWISKU WYRZĄDZONE PRZEZ PRODUKT

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 4 Warunków Ubezpieczenia (szkody w środowisku), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego z tytułu Szkód Osobowych i Rzeczowych powstałych wskutek emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących podrażnienie, skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej Klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie roszczenia z tytułu Odpowiedzialności za Produkt, z wyłączeniem jednakże Odpowiedzialności za Wykonane Usługi.
3. Wyłączenie określone w §6 ust. 1 p. 4 lit. b) roszczeń z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym w szczególności ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie pozostaje w mocy.

KLAUZULA

ODDZIAŁYWANIE STOPNIOWE I SZKODY W ŚRODOWISKU WYRZĄDZONE PRZEZ PRODUKT

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 4 warunków ubezpieczenia (szkody w środowisku) i §6 ust. 1 3 warunków ubezpieczenia (oddziaływanie stopniowe), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego z tytułu Szkód Osobowych i Rzeczowych powstałych wskutek stopniowego lub długotrwałego oddziaływania temperatury, gazów, oparów, wilgoci lub opadów (dymy, sadza, kurz itp.) oraz wskutek emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących podrażnienie, skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie roszczenia z tytułu Odpowiedzialności za Produkt z wyłączeniem jednakże Odpowiedzialności za Wykonane Usługi.
3. Wyłączenie określone w §6 ust. 1 p. 4 lit. b) roszczeń z tytułu odpowiedzialności ponoszonej na podstawie przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym w szczególności ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie pozostaje w mocy.

KLAUZULA POŁĄCZENIA I ZMIESZANIA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I pkt 12 Warunków Ubezpieczenia (połączenie i mieszanie) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za straty poniesione przez Osoby Trzecie w wyniku wadliwości rzeczy ruchomych powstających dopiero przez połączenie lub mieszanie dostarczonych produktów dostarczonych przez Ubezpieczonego z innymi wyrobami, przy czym ochrona obejmuje tylko i wyłącznie:
  - 1) straty powstałe w wyniku uszkodzenia lub zniszczenia wspomnianych wyżej innych wyrobów;
  - 2) nakłady poniesione na wyprodukowanie wspomnianych wyżej rzeczy, z wyjątkiem zapłaty za wadliwy produkt Ubezpieczonego;
  - 3) nakłady, które poniesiono dodatkowo ze względu na konieczne z przyczyn prawnych lub ekonomicznych usunięcie wady wspomnianych wyżej rzeczy, z tym, że TUiR Warta nie pokrywa powstałych kosztów w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczony produkt Ubezpieczonego do ceny sprzedaży jakiej należałoby oczekiwać za niewadliwą rzecz powstałą przez połączenie lub mieszanie;
  - 4) inny uszczerbek majątkowy, spowodowany faktem, że wspomniana wyżej rzecz nie może zostać zbyta lub też może zostać zbyta tylko po obniżonej cenie, z tym, że TUiR Warta nie pokrywa szkody w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczony produkt Ubezpieczonego do ceny sprzedaży jakiej należałoby oczekiwać za niewadliwą rzecz powstałą przez połączenie lub mieszanie;
  - 5) koszty powstałe po stronie odbiorcy Ubezpieczonego bezpośrednio wskutek wynikającego z tego przestoju w produkcji.

W zakresie objętym niniejszą klauzulą nie stosuje się wyłączenia roszczeń wynikających z przepisów o rękojmi i niezgodności towaru z umową (§6 ust. II pkt 2 Warunków Ubezpieczenia).
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje koszty Osób Trzecich poniesione na wyszukanie wadliwych produktów Ubezpieczonego, jeżeli zostały one zmieszane z produktami obcymi, jednakże przed ich dalszym przetworzeniem.
3. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje nakłady konieczne na wyszukanie (włącznie z kosztami identyfikacji) wadliwych rzeczy wyprodukowanych z użyciem produktów Ubezpieczonego (włącznie z kosztami wysortowania przedmiotów pozbawionych wad).

4. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu po jej uzgodnieniu, pod warunkiem, że roszczenie zostało zgłoszone TUiR Warta przed upływem pięciu lat od zakończenia okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia okres pięcioletni rozpoczyna się od zakończenia ostatniego okresu ubezpieczenia.
5. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód następczych, jak np. przerwanie eksploatacji lub przestój w produkcji.
6. Za zajście Zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę Osoby Trzeciej uznaje się połączenie lub zmieszanie wadliwego produktu dostarczonego przez Ubezpieczonego z innymi wyrobami.

KLAUZULA

SZKÓD SPOWODOWANYCH PRZEZ DALSZE PRZETWARZANIE I OBRÓBKĘ

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I pkt 13 Warunków Ubezpieczenia (dalsze przetwarzanie i obróbka) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za koszty poniesione przez Osoby Trzecie na dalsze przetworzenie lub dalszą obróbkę wadliwego produktu dostarczonego przez Ubezpieczonego – gdy nie ma miejsca połączenie lub zmieszanie z innymi wyrobami – o ile rzecz ruchoma powstała w wyniku takiego przetworzenia lub obróbki nie może być zbyta – pod warunkiem, że koszty te nie zostały poniesione na usunięcie wady w samym produkcie dostarczonym przez Ubezpieczonego i nie noszą jakichkolwiek innych znamion poprawienia produktu dostarczonego przez Ubezpieczonego.

W zakresie objętym niniejszą klauzulą nie stosuje się wyłączenia roszczeń wynikających z przepisów o rękojmi i niezgodności towaru z umową (§6 ust. II pkt 2 Warunków Ubezpieczenia).

2. Kosztami, o których mowa w ust. 1 są koszty produkcji Osób Trzecich z wyjątkiem zapłaty za wadliwy produkt dostarczony przez Ubezpieczonego.
3. Jeżeli wadliwość dostarczonego przez Ubezpieczonego produktu prowadzi do obniżenia ceny za rzecz, o której mowa w ust. 1, wówczas TUiR Warta nie pokrywa kosztów produkcji, lecz wynikającą z obniżenia ceny stratę Osoby Trzeciej. TUiR Warta nie pokrywa straty w części, która stanowi stosunek zapłaty za produkt dostarczony przez Ubezpieczonego do ceny sprzedaży jakiej należałoby oczekiwać za niewadliwą rzecz, o której mowa w ust. 1.
4. Jeżeli istnieje możliwość usunięcia niezbywalności rzeczy, o których mowa w ust. 1, lub konieczności obniżki ceny poprzez uzasadnione ekonomicznie ich poprawienie, wówczas TUiR Warta pokrywa koszty tej operacji. TUiR Warta nie pokrywa kosztów i strat w części, która stanowi stosunek zapłaty za produkt dostarczony przez Ubezpieczonego do ceny sprzedaży jakiej należałoby oczekiwać za niewadliwą rzecz, o której mowa w ust. 1.
5. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu po jej uzgodnieniu, pod warunkiem, że roszczenie zostało zgłoszone TUiR Warta przed upływem pięciu lat od zakończenia okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia okres pięcioletni rozpoczyna się od zakończenia ostatniego okresu ubezpieczenia.
6. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód następczych, jak np. przerwanie eksploatacji lub przestój w produkcji.
7. Za moment zajścia zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę Osoby Trzeciej uznaje się rozpoczęcie przetwarzania lub obróbki wadliwego produktu dostarczonego przez Ubezpieczonego.

KLAUZULA KOSZTÓW USUNIĘCIA I ZASTĄPIENIA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I pkt 14 Warunków Ubezpieczenia (koszty usunięcia i zastąpienia) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za nakłady Osób Trzecich poniesione na usunięcie, demontaż lub odstonięcie wadliwych produktów oraz na montaż, umocowanie lub położenie produktów pozbawionych wad.

W zakresie objętym niniejszą Klauzulą nie stosuje się wyłączenia roszczeń wynikających z przepisów o rękojmi i niezgodności towaru z umową (§6 ust. II pkt 2 Warunków Ubezpieczenia).

2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również koszty poniesione przez poszkodowanego w wyniku zlecenia realizacji jednej z wyżej wymienionych czynności Ubezpieczonemu, przy czym udziały Ubezpieczonego w zysku nie są objęte ubezpieczeniem.
3. Koszty pokryte ubezpieczeniem obejmują w szczególności:
  - 1) koszty odszukania produktu dostarczonego przez Ubezpieczonego, a uznanego za wadliwy,
  - 2) koszty podróży, diet, koszty noclegu, dodatki z tytułu nadgodzin,
  - 3) koszt rusztowań, dźwigów i innych urządzeń.
4. Jeżeli zamiast demontażu i montażu może zostać wykonana inna odpowiednia czynność (także mogąca posiadać znamiona poprawienia), wówczas TUiR Warta pokrywa koszty niezbędne dla wykonania tej czynności, jednakże maksymalnie do wysokości kwoty, która byłaby konieczna przy realizacji demontażu i montażu. Jednakże ochrona ubezpieczeniowa istnieje pod warunkiem, że osoba trzecia mogłaby skutecznie żądać od Ubezpieczonego pokrycia kosztów demontażu i montażu. TUiR Warta nie pokrywa powstałych kosztów w części, która stanowiłaby w przypadku demontażu i montażu stosunek kosztów dodatkowej dostawy, łącznie z kosztem transportu, do kosztów demontażu i montażu.
5. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, gdy Ubezpieczony sam dokonał instalacji lub montażu wadliwych produktów lub też zostały one zainstalowane lub zamontowane na jego zlecenie lub na jego rachunek.
6. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu po jej uzgodnieniu, pod warunkiem, że roszczenie zostało zgłoszone TUiR Warta przed upływem pięciu lat od zakończenia okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia okres pięcioletni rozpoczyna się od zakończenia ostatniego okresu ubezpieczenia.

7. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- 1) szkód następczych, jak np. przerwanie eksploatacji lub przestój w produkcji;
- 2) kosztów dodatkowej dostawy niewadliwego produktu, łącznie z kosztem transportu;
- 3) szkód wynikłych z konieczności usunięcia, demontażu lub odsłonięcia oraz montażu, umocowania lub położenia części pojazdów mechanicznych, statków morskich, żeglugi śródlądowej, powietrznych i kosmicznych.

8. Za moment zajścia zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę Osoby Trzeciej uznaje się zamontowanie po raz pierwszy wadliwego produktu Ubezpieczonego.

KLAUZULA MASZYNOWA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 ust. 15 Warunków Ubezpieczenia (szkody maszynowe), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za straty poniesione przez Osoby Trzecie z powodu wadliwości wyrobów, które zostały wyprodukowane, poddane obróbce lub przetworzeniu za pomocą wyprodukowanych, dostarczonych, montowanych lub konserwowanych przez Ubezpieczonego maszyn, urządzeń (także urządzeń z zakresu techniki sterowania, pomiaru i automatyki) i ich części, przy czym ochrona obejmuje tylko i wyłącznie:
  - 1) straty powstałe z powodu uszkodzenia lub zniszczenia wyrobów produkowanych, poddanych obróbce lub przetworzeniu za pomocą wymienionych wyżej maszyn lub urządzeń,
  - 2) nakłady niepotrzebnie poniesione na wyprodukowanie, obróbkę lub przetworzenie wymienionych wyżej wyrobów,
  - 3) nakłady poniesione dodatkowo ze względu na konieczne z przyczyn prawnych lub ekonomicznych usunięcie wady wyrobu wyprodukowanego, poddanego obróbce lub przetworzeniu za pomocą wymienionych wyżej maszyn lub urządzeń,
  - 4) inny uszczerbek majątkowy wynikający z faktu, że wyroby wyprodukowane, poddane obróbce lub przetworzeniu za pomocą wymienionych wyżej maszyn lub urządzeń nie mogą zostać zbyte lub też mogą zostać zbyte tylko po obniżonej cenie,
  - 5) koszty powstałe po stronie odbiorcy Ubezpieczonego bezpośrednio wskutek przestoju w produkcji wynikającego z wad wyrobów wyprodukowanych, poddanych obróbce lub przetworzeniu za pomocą wymienionych wyżej maszyn itd.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu po jej uzgodnieniu, pod warunkiem, że roszczenie zostało zgłoszone TUiR Warta przed upływem pięciu lat od zakończenia okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia okres pięcioletni rozpoczyna się od zakończenia ostatniego okresu ubezpieczenia.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód następczych, jak np. przerwanie eksploatacji lub przestój w produkcji.
4. Za zajście zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę Osoby Trzeciej uznaje się wyprodukowanie, poddanie obróbce lub przetworzenie po raz pierwszy wyrobu za pomocą wyprodukowanych, dostarczonych, montowanych lub konserwowanych przez Ubezpieczonego maszyn, urządzeń i ich części.

KLAUZULA WAD BETONU

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, zgodnie z §1 pkt. 1 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Czyste Szkody Majątkowe powstałe wskutek istnienia wad świeżego betonu oraz prefabrykatów betonowych wprowadzonych do obrotu przez Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa ograniczona jest wyłącznie do:
  - 1) straty wynikającej ze zmniejszenia lub utraty wartości produktu końcowego,
  - 2) kosztów poniesionych przez Osobę Trzecią w celu wytworzenia produktu końcowego, zawsze z wyłączeniem kosztu produktu ubezpieczonego,
  - 3) nakładów poniesionych przez Osobę Trzecią w celu usunięcia wady.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) kosztów dostarczonego betonu oraz kosztów transportu;
  - 2) jakichkolwiek szkód powstałych wskutek opóźnienia, bez względu na przyczynę opóźnienia;
  - 3) roszczeń podmiotów związanych kapitałowo z Ubezpieczonym.

KLAUZULA KONCENTRATÓW I MIESZANEK PASZOWYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I 12 Warunków Ubezpieczenia (połączenie i zmieszanie), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za straty poniesione przez Osoby Trzecie w wyniku produkcji i dostawy wadliwych koncentratów lub mieszanek paszowych, przy czym ochrona obejmuje tylko i wyłącznie:
  - 1) straty powstałe w wyniku zaburzeń funkcjonalnych zwierząt, np. zaburzeń produktywności niosek, powolnego przyrostu masy zwierząt hodowlanych itp.,
  - 2) nakłady poniesione na zapobieżenie takim zaburzeniom funkcyjnym, pod warunkiem, że nakłady te nie zostały poniesione na usunięcie wady w samej paszy lub w jakikolwiek inny sposób nie noszą znamion poprawienia paszy.

W zakresie objętym niniejszą klauzulą nie stosuje się wyłączenia roszczeń wynikających z przepisów o rękojmi i niezgodności towaru z umową (§6 ust. II.2 Warunków Ubezpieczenia).

2. TUiR Warta nie pokrywa straty i nakładów w części, która stanowi stosunek zapłaty za dostarczone koncentraty i mieszanki paszowe do ceny sprzedaży jakiej należałoby oczekiwać za zwierzęta hodowlane lub produkty pochodzenia zwierzęcego nie posiadające wad.
3. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona w ramach niniejszej klauzuli obejmuje tylko i wyłącznie szkody spowodowane przez produkty wprowadzone do obrotu po jej uzgodnieniu, pod warunkiem, że roszczenie zostało zgłoszone TUiR Warta przed upływem pięciu lat od zakończenia okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia okres pięcioletni rozpoczyna się od zakończenia ostatniego okresu ubezpieczenia.
4. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód następczych, jak np. przerwanie eksploatacji lub przestój w produkcji.
5. Za zajście zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę Osoby Trzeciej uznaje się rozpoczęcie karmienia zwierząt z użyciem wadliwych koncentratów lub mieszanek paszowych wyprodukowanych lub dostarczonych przez Ubezpieczonego.

KLAUZULA

UBEZPIECZENIE KOSZTÓW WŁASNEGO WYCOFANIA PRODUKTU

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 pkt 11 Warunków Ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa obejmuje poniesione przez Ubezpieczonego koszty Własnego Wycofania Produktu.
2. Za Własne Wycofanie Produktu uważa się realizację wezwania przez Ubezpieczonego posiadaczy, dostawców lub dystrybutorów produktu do zwrotu produktu Ubezpieczonemu lub upoważnionemu dostawcy w celu sprawdzenia, naprawy lub wymiany ze względu na istnienie dowiedzionej lub zarzucanej wady produktu.

Zakres ubezpieczenia

§2.

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie odpowiedzialność Ubezpieczonego za koszty wymienione poniżej poniesione na Własne Wycofanie Produktu, które było:
  - 1) niezbędne, albo zgodnie z rozsądkiem powinno być uznane za niezbędne, by uniknąć albo przeciwdziałać Szkodzie Osobowej w sytuacji gdy produkt bezpośrednio zagrażał bezpieczeństwu, życiu i zdrowiu ludzkiemu, lub
  - 2) zostało nakazane przez właściwy organ.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje tylko i wyłącznie koszty poniesione przez Ubezpieczonego na:
  - 1) powiadomienie w odpowiedni sposób dystrybutorów, konsumentów i innych posiadaczy produktów, w tym koszty wezwań przez telewizję i radio oraz ogłoszeń prasowych,
  - 2) dodatkowe koszty osobowe (np. nadgodziny) związane z zatrudnieniem własnych pracowników bądź osób dodatkowych,
  - 3) dodatkowe koszty transportu wycofywanych produktów do właściwego miejsca (np. dystrybutora lub serwisu) w celu naprawy lub wymiany wykonywanego za pomocą pojazdów własnych lub wynajętych,
  - 4) składowanie (w tym niezbędne składowanie tymczasowe), najem lub niezbędne dostosowanie pomieszczeń na wycofane produkty przez okres nie przekraczający trzech miesięcy,
  - 5) poddanie produktu badaniu, w szczególności przez właściwe laboratorium,

- 6) sortowanie produktów,
- 7) koszty przepakowania produktów,
- 8) koszty zniszczenia produktów, jeżeli jest to konieczne w celu zapobieżenia powstaniu Szkody Osobowej albo jeżeli koszt zniszczenia produktu jest niższy niż koszt składowania.
- 9) W odniesieniu do kosztów objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie postanowień ust. 2 pkt 8 powyżej:

Jeżeli działania te zostaną podjęte przez Ubezpieczonego lub przez osobę działającą na jego zlecenie, zwrot kosztów przysługuje, o ile nie są one wyższe niż gdyby działania te wykonane zostały przez Osoby Trzecie.

O ile zniszczenie produktów w miejscu gdzie się znajdują nie jest dopuszczalne ze względu na nakaz właściwego organu lub przepisy prawa albo ze względu na większy koszt, wtedy ubezpieczeniu podlegają koszty transportu do miejsc zbiorczych, składowisk odpadów lub innych miejsc do tego przeznaczonych.

- 10) W odniesieniu do kosztów objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie postanowień ust. 2 pkt 8 powyżej:

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie zwrot wymienionych wyżej kosztów. Z ochrony ubezpieczeniowej wyłączony jest zwrot wartości samego produktu.

Ubezpieczone ryzyko

§3.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów wymienionych w umowie ubezpieczenia.

Wyłączenia

§4.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń:

1. z tytułu Szkód Osobowych i Rzeczowych;
2. z tytułu wycofania produktów, które nie było konieczne dla uniknięcia Szkód Osobowych (np. z powodu wad estetycznych, kształtu, opakowania lub smaku);
3. z tytułu wycofania błędnie dostarczonych lub skierowanych produktów;
4. z tytułu wydatków Ubezpieczonego poniesionych na zamianę wadliwych produktów na niewadliwe, włącznie z powstałymi w związku z tym kosztami transportu;
5. z tytułu innych wydatków niż wymienione w par. 2 niniejszej Klauzuli, a w szczególności:
  - 1) z tytułu grzywien i kar pieniężnych,
  - 2) strat Ubezpieczonego, dystrybutorów i innych Osób Trzecich powstałych w wyniku przerwy w ruchu zakładu, przerwy w produkcji lub utraty zysku,

- 3) kosztów poniesionych przez konsumentów w związku z akcją wycofania produktów, w szczególności kosztów przejazdu;
6. z tytułu rękojmi lub gwarancji jakości;
7. z tytułu wycofania w związku z wadami produktów, powstałymi wskutek umyślnego odstępstwa Ubezpieczonego lub osób, za które ponosi odpowiedzialność od obowiązku wynikającego z przepisów prawa lub nakazu właściwego organu lub poleceń, warunków, specyfikacji produktów itp. zlecniodawcy;
8. z tytułu wycofania produktów, które za wiedzą Ubezpieczonego zostały wyprodukowane lub wprowadzone do obrotu z użyciem substancji, których stosowanie jest zabronione;
9. z tytułu wycofania produktów Ubezpieczonego wyposażonych w części składowe lub materiały, których proces produkcji, przeznaczenie, zastosowanie lub działanie nie zostały poddane próbie zgodnie z regułami technicznymi lub naukowymi przyjętymi powszechnie w chwili wprowadzenia do obrotu ze względu na konkretny cel stosowania;
10. z tytułu wycofania w związku z działaniami kryminalnymi Osób Trzecich (np. faktycznym lub deklarowanym wstrzyknięciem trucizny do produktów Ubezpieczonego);
11. z tytułu wycofania spowodowanego rozpadem, rozkładem lub przekształceniem struktur chemicznych w wyniku naturalnych właściwości lub naturalnych wad produktu;
12. z tytułu wycofania z powodu wad produktów Ubezpieczonego wynikających z właściwości organizmu będących rezultatem prac w dziedzinie techniki genetycznej;
13. z tytułu wycofania z powodu szkód wywołanych przez wydarzenia wojenne, inne wrogie działania, rozruchy, niepokoje wewnętrzne, strajk generalny, nielegalny strajk lub działania siły wyższej;
14. z tytułu wycofania produktów znajdujących się nadal w posiadaniu Ubezpieczonego lub podmiotów objętych ubezpieczeniem w ramach tej samej umowy ubezpieczenia.

Wypadek ubezpieczeniowy i ograniczenie czasowe

§5.

1. Wypadkiem ubezpieczeniowym jest Własne Wycofanie Produktu, a za datę jego zajścia uważa się moment, w którym po raz pierwszy nastąpiło pisemne – lub przekazane drogą radiową albo telewizyjną – wezwanie do wycofania określonych produktów z obrotu w celu uniknięcia lub przeciwdziałania zagrożeniu bezpieczeństwa, życia i zdrowia ludzkiego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu po rozpoczęciu okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu po rozpoczęciu pierwszego okresu ubezpieczenia.

Produkt uważa się za wprowadzony do obrotu, jeżeli nie znajduje się w posiadaniu Ubezpieczonego lub podmiotu objętego ubezpieczeniem w ramach tej samej umowy ubezpieczenia.

3. Ochrona ubezpieczeniowa może być rozszerzona w drodze odrębnego uzgodnienia na wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu również przed początkiem okresu ubezpieczenia, jednakże pod warunkiem, że w chwili wprowadzania tych produktów do obrotu Ubezpieczony był objęty ochroną w ramach ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej za Produkt zawartym z TUIR Warta.

Szkody seryjne

§6.

Kilka Własnych Wycofań Produktu, do których doszło:

- a) z tej samej przyczyny, np. w wyniku takiego samego błędu projektowego, produkcyjnego lub błędu w instrukcji dla użytkownika, lub
- b) w wyniku dostarczenia produktów posiadających tę samą wadę,

uznaje się, niezależnie od ich momentu faktycznego wystąpienia, za jeden Wypadek ubezpieczeniowy, który nastąpił w chwili wystąpienia pierwszego z tych Własnych Wycofań Produktu (szkoda seryjna).

W odniesieniu do szkód seryjnych ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Własne Wycofania Produktu tworzące taką serię tylko i wyłącznie wtedy, gdy pierwsze Własne Wycofanie Produktu wystąpiło w okresie ubezpieczenia, i w takim przypadku dotyczy wszystkich Własnych Wycofań Produktu tej serii.

Klauzula subsydiarności

§7.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej klauzuli nie istnieje dla Wypadków ubezpieczeniowych objętych innym ubezpieczeniem zawartym na rachunek Ubezpieczonego.

Klauzula kumulacji

§8.

Jeżeli wobec kilku przedsiębiorstw, należących do grupy przedsiębiorstw powiązanych kapitałowo, w skład której wchodzi także Ubezpieczony, ubezpieczonych w zakresie kosztów wycofania produktu w TUIR Warta, zostanie zgłoszone roszczenie z tytułu tego samego Wypadku ubezpieczeniowego, wówczas świadczenie odszkodowawcze TUIR Warta ogranicza się łącznie do najwyższej z sum gwarancyjnych uzgodnionych dla tych przedsiębiorstw.

Zakres terytorialny: polska

§9.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wycofanie produktu tylko i wyłącznie z rynku polskiego.

KLAUZULA

UBEZPIECZENIE KOSZTÓW WYCOFANIA PRODUKTU PRZEZ OSOBĘ TRZECIĄ

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

- a) Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 ust. 11 Warunków Ubezpieczenia ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Czyste Szkody Majątkowe wynikające z Wycofania Produktu przez Osobę Trzecią.
- b) Za Wycofanie Produktu przez Osobę Trzecią uważa się realizację wezwania przez Osobę Trzecią posiadaczy, dostawców lub dystrybutorów produktu Ubezpieczonego lub produktu zawierającego produkt Ubezpieczonego do zwrotu wytwórcy lub dostawcy w celu sprawdzenia, naprawy lub wymiany ze względu na istnienie dowiedzionej lub zarzucanej wady produktu.

Zakres ubezpieczenia

§2.

- a) Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie odpowiedzialność Ubezpieczonego za koszty wymienione poniżej poniesione na Wycofanie Produktu przez Osobę Trzecią, które było:
  - 1) niezbędne, albo w sposób rozsądny powinno być uznane za niezbędne, by uniknąć albo przeciwdziałać Szkodzie Osobowej ponieważ produkt bezpośrednio zagrażał bezpieczeństwu, życiu i zdrowiu ludzkiemu, lub
  - 2) zostało nakazane przez właściwy organ.
- b) Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje tylko i wyłącznie koszty poniesione przez Osobę Trzecią na:
  - 1) powiadomienie w odpowiedni sposób dystrybutorów, konsumentów i innych posiadaczy produktów, w tym kosztów wezwań przez telewizję i radio oraz ogłoszeń prasowych,
  - 2) dodatkowe koszty osobowe (np. nadgodziny) związane z zatrudnieniem własnych Pracowników bądź osób dodatkowych,
  - 3) dodatkowe koszty transportu wycofywanych produktów do właściwego miejsca (np. dystrybutora lub serwisu) w celu naprawy lub wymiany wykonywanego za pomocą pojazdów własnych lub wynajętych,
  - 4) składowanie (w tym niezbędne składowanie tymczasowe), najem lub niezbędne dostosowanie pomieszczeń na wycofane produkty przez okres nie przekraczający trzech miesięcy,

- 5) poddanie produktu badaniu, w szczególności przez właściwe laboratorium,
- 6) sortowanie produktów,
- 7) koszty przepakowania produktów,
- 8) koszty zniszczenia produktów, jeżeli jest to konieczne w celu zapobieżenia powstaniu Szkod Osobowej albo jeżeli koszt zniszczenia produktu jest niższy niż koszt składowania.
- 9) W odniesieniu do kosztów objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie postanowień ust. 2 pkt 8 powyżej:

Jeżeli działania te zostaną podjęte przez Ubezpieczonego lub przez osobę działającą na jego zlecenie, zwrot kosztów przysługuje, o ile nie są one wyższe niż gdyby działania te wykonane zostały przez Osoby Trzecie.

O ile zniszczenie produktów w miejscu gdzie się znajdują nie jest dopuszczalne ze względu na nakaz właściwego organu lub przepisy prawa albo ze względu na większy koszt, wtedy ubezpieczeniu podlegają koszty transportu do miejsc zbiorczych, składowisk odpadów lub innych miejsc do tego przeznaczonych.

- 10) W odniesieniu do kosztów objętych ochroną ubezpieczeniową na podstawie postanowień od ust. 2 pkt 1 do ust. 2 pkt 8 powyżej:

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie zwrot wymienionych wyżej kosztów. Z ochrony ubezpieczeniowej wyłączone jest zwrot wartości samego produktu.

Ubezpieczone ryzyko

§3.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów Ubezpieczonego wymienionych w umowie ubezpieczenia lub produktów innych producentów je zawierających.

Wyłączenia

§4.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń:

1. z tytułu Szkód Osobowych i Rzeczowych;
2. z tytułu wycofania produktów, które nie było konieczne dla uniknięcia Szkód Osobowych (np. z powodu wad estetycznych, kształtu, opakowania lub smaku);
3. z tytułu wycofania błędnie dostarczonych lub skierowanych produktów;
4. z tytułu wydatków poniesionych na zamianę wadliwych produktów na niewadliwe, włącznie z powstałymi w związku z tym kosztami transportu;
5. z tytułu innych wydatków niż wymienione w par. 2 niniejszej Klauzuli, a w szczególności:
  - 1) z tytułu grzywien i kar pieniężnych,

- 2) strat Ubezpieczonego, dystrybutorów i innych Osób Trzecich powstałych w wyniku przerwy w ruchu zakładu, przerwy w produkcji lub utraty zysku,
  - 3) kosztów poniesionych przez konsumentów w związku z akcją wycofania produktów, w szczególności kosztów przejazdu;
6. z tytułu rękojmi lub gwarancji jakości;
  7. z tytułu wycofania w związku z wadami produktów, powstałymi wskutek umyślnego odstępstwa Ubezpieczonego lub osób, za które ponosi odpowiedzialność od obowiązku wynikającego z przepisów prawa lub nakazu właściwego organu lub poleceń, warunków, specyfikacji produktów itp. zlecniodawcy;
  8. z tytułu wycofania produktów, które za wiedzą Ubezpieczonego zostały wyprodukowane lub wprowadzone do obrotu z użyciem substancji, których stosowanie jest zabronione;
  9. z tytułu wycofania produktów Ubezpieczonego wyposażonych w części składowe lub materiały, których proces produkcji, przeznaczenie, zastosowanie lub działanie nie zostały poddane próbie zgodnie z regułami technicznymi lub naukowymi przyjętymi powszechnie w chwili wprowadzenia do obrotu ze względu na konkretny cel stosowania;
  10. z tytułu wycofania w związku z działaniami kryminalnymi Osób Trzecich (np. faktycznym lub deklarowanym wstrzyknięciem trucizny do produktów Ubezpieczonego);
  11. z tytułu wycofania spowodowanego rozpadem, rozkładem lub przekształceniem struktur chemicznych w wyniku naturalnych właściwości lub naturalnych wad produktu;
  12. z tytułu wycofania z powodu wad produktów Ubezpieczonego wynikających z właściwości organizmu będących rezultatem prac w dziedzinie techniki genetycznej;
  13. z tytułu wycofania z powodu szkód wywołanych przez wydarzenia wojenne, inne wrogie działania, rozruchy, niepokoje wewnętrzne, strajk generalny, nielegalny strajk lub działania siły wyższej;
  14. z tytułu wycofania produktów znajdujących się nadal w posiadaniu Ubezpieczonego lub podmiotów objętych ubezpieczeniem w ramach tej samej umowy ubezpieczenia.

Wypadek ubezpieczeniowy i ograniczenie czasowe

§5.

1. Wypadkiem ubezpieczeniowym jest Wycofanie Produktu przez Osobę Trzecią, a za datę jego zajścia uważa się moment, w którym po raz pierwszy nastąpiło pisemne – lub przekazane drogą radiową albo telewizyjną – wezwanie do wycofania określonych produktów z obrotu w celu uniknięcia lub przeciwdziałania zagrożeniu bezpieczeństwa, życia i zdrowia ludzkiego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu po rozpoczęciu okresu ubezpieczenia. W przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wyłącznie wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu po rozpoczęciu pierwszego okresu ubezpieczenia.

Produkt uważa się za wprowadzony do obrotu, jeżeli nie znajduje się w posiadaniu Ubezpieczonego lub podmiotu objętego ubezpieczeniem w ramach tej samej umowy ubezpieczenia.

3. Ochrona ubezpieczeniowa może być rozszerzona w drodze odrębnego uzgodnienia i po zapłaceniu dodatkowej składki na wycofanie produktów wprowadzonych do obrotu również przed początkiem okresu ubezpieczenia, jednakże pod warunkiem, że w chwili wprowadzania tych produktów do obrotu Ubezpieczony był objęty ochroną w ramach ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej za Produkt zawartym z TUiR Warta.

Klauzula kosztów

§6.

Odmienne niż stanowi §5 ust. 3 Warunków Ubezpieczenia, Koszty Pomocy Prawnej wraz z innymi świadczeniami TUiR Warta ograniczone są przez sumę gwarancyjną. Powyższa zasada znajduje zastosowanie również wtedy, gdy koszty te zostały poniesione na żądanie TUiR Warta.

Szkody seryjne

§7.

Kilka Wycofań Produktu przez Osobę Trzecią, do których doszło:

a) z tej samej przyczyny, np. w wyniku takiego samego błędu projektowego, produkcyjnego lub błędu w instrukcji dla użytkownika, lub

b) w wyniku dostarczenia produktów posiadających tę samą wadę,

uznaje się, niezależnie od ich momentu faktycznego wystąpienia, za jeden Wypadek ubezpieczeniowy, który nastąpił w chwili wystąpienia pierwszego z tych Wycofań Produktu przez Osobę Trzecią (szkoda seryjna).

W odniesieniu do szkód seryjnych ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wycofania Produktu przez Osobę Trzecią tworzące taką serię tylko i wyłącznie wtedy, gdy pierwsze Wycofanie Produktu przez Osobę Trzecią wystąpiło w okresie ubezpieczenia, i w takim przypadku dotyczy wszystkich Wycofań Produktu przez Osobę Trzecią tej serii.

Klauzula subsydiarności

§8.

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej klauzuli nie istnieje dla Wypadków ubezpieczeniowych objętych innym ubezpieczeniem zawartym na rachunek Ubezpieczonego.

Klauzula kumulacji

§9.

Jeżeli wobec kilku przedsiębiorstw, należących do grupy przedsiębiorstw powiązanych kapitałowo, w skład której wchodzi także Ubezpieczony, ubezpieczonych w zakresie kosztów wycofania produktu w TUiR Warta, zostanie zgłoszone roszczenie z tytułu tego samego Wypadku ubezpieczeniowego, wówczas świadczenie odszkodowawcze TUiR Warta ogranicza się łącznie do najwyższej z sum gwarancyjnych uzgodnionych dla tych przedsiębiorstw.

Zakres terytorialny: polska

§10.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje wycofanie produktu tylko i wyłącznie z rynku polskiego.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA PRZEDSIĘBIORSTW BUDOWLANYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone w związku z prowadzeniem prac wymienionych w dokumencie ubezpieczenia.
2. O ile umowa ubezpieczenia nie stanowi inaczej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód we wszelkiego rodzaju instalacjach, w szczególności elektrycznych, wodno-kanalizacyjnych, światłowodowych i gazowych;
  - 2) szkód wyrządzonych przez samobieżne maszyny budowlane oraz dźwigi;
  - 3) szkód wyrządzonych w związku z prowadzeniem prac rozbiórkowych i wyburzeniowych;
  - 4) szkód wyrządzonych w związku z prowadzeniem prac projektowych;
  - 5) roszczeń wnoszonych przez osoby współubezpieczone w ramach niniejszej umowy ubezpieczenia;
  - 6) szkód wyrządzonych świadomym naruszeniem przepisu prawa albo postanowienia jakiegokolwiek umowy, także niniejszej umowy ubezpieczenia.
3. W przypadku odpowiedzialności cywilnej wynikającej z tytułu uczestnictwa w grupie wykonawczej lub konsorcjum obowiązują poniższe dodatkowe postanowienia:
  - 1) jeżeli zadania podzielone są na dziedziny, świadczenia częściowe lub segmenty budowy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody spowodowane przez Ubezpieczonego do wysokości ustalonej sumy gwarancyjnej;
  - 2) jeżeli zadania nie są podzielone na dziedziny, świadczenia częściowe lub segmenty budowy lub też nie istnieje możliwość ustalenia członka grupy lub konsorcjum, który ponosi odpowiedzialność za szkodę, wówczas TUiR Warta pokrywa tylko taką część szkody, która odpowiada procentowemu udziałowi Ubezpieczonego w grupie lub konsorcjum. Jeżeli udział procentowy nie jest ustalony, wówczas obowiązuje proporcjonalny udział odpowiednio do ilości członków w grupie lub konsorcjum. W obu przypadkach według tej samej reguły zmniejszeniu ulega suma gwarancyjna;
  - 3) w przypadku upadłości podmiotów uczestniczących w grupie lub konsorcjum, dla obliczenia pokrytej przez TUiR Warta szkody nie bierze się pod uwagę upadłych podmiotów;
  - 4) o ile umowa nie stanowi inaczej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje także roszczeń członków grupy lub konsorcjum wobec siebie nawzajem, jak również roszczeń grupy lub konsorcjum wobec jego członków i odwrotnie.

4. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wyrządzone przez podwykonawców oraz spowodowane wadą materiałów budowlanych i konstrukcji dostarczonych przez jego dostawców. Jednakże osobista odpowiedzialność podwykonawców i dostawców nie jest ubezpieczona. TUIR Warta zachowuje prawo regresu wobec wszystkich podwykonawców i dostawców.

KLAUZULA
WIBRACJI, OSŁABIENIA ELEMENTÓW NOŚNYCH
ALBO USUNIĘCIA SIĘ I OSŁABIENIA NOŚNOŚCI GRUNTU

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. I pkt 3 Warunków Ubezpieczenia, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Rzeczowe wynikające wyłącznie z całkowitego lub częściowego zawalenia się budynku lub budowli wskutek wibracji, osłabienia elementów nośnych albo usunięcia się lub osłabienia nośności gruntu.

Wyłączenie §6 ust. II pkt 3 Warunków Ubezpieczenia (szkody w produkcie i wykonanych pracach) pozostaje w mocy.

2. Ochrona ubezpieczeniowa istnieje pod warunkiem, że:
  - 1) w okresie poprzedzającym rozpoczęcie prac budowlanych stan techniczny budynku lub budowli był dobry i były zastosowane wszystkie niezbędne środki zabezpieczające,
  - 2) Ubezpieczony, przed rozpoczęciem prac budowlanych, sporządził protokół stwierdzający stan techniczny zagrożonego mienia. Protokół powinien być sporządzony w sposób zgodny z wymaganiami prawa i sztuki budowlanej biorąc pod uwagę rodzaj występującego zagrożenia, rodzaj i stan zagrożonego mienia oraz sposób i zakres prowadzonych prac budowlanych.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód, których wystąpienie można było przewidzieć w związku z rodzajem zastosowanych prac i metod konstrukcyjnych;
  - 2) szkód polegających na uszkodzeniu nie zagrażającym stabilności budynku lub budowli lub jej użytkownikom;
  - 3) roszczeń Osób Trzecich o zastosowanie środków zapobiegających szkodom objętym niniejszą Klauzulą.

KLAUZULA
SAMOBIEŻNE MASZYNY BUDOWLANE, DŹWIGI I INNE POJAZDY
NIE PODLEGAJĄCE OBOWIĄZKOWI UBEZPIECZENIA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowią §6 ust. 1 7 warunków ubezpieczenia (pojazdy) oraz pkt. 2 ust. b klauzuli odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstw budowlanych, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Osobowych lub Szkód Rzeczowych związanych z posiadaniem, kierowaniem, używaniem lub uruchamianiem pojazdów mechanicznych, samobieżnych maszyn budowlanych oraz dźwigów nie podlegających obowiązkowi ubezpieczenia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli kierowca pojazdu mechanicznego, kierowca lub osoba obsługująca samobieżną maszynę budowlaną lub dźwig nie posiadała w chwili wystąpienia Wypadku Ubezpieczeniowego wymaganych uprawnień do ich prowadzenia lub obsługiwania.
3. Jednakże ochrona ubezpieczeniowa istnieje, jeżeli Ubezpieczony mógł bez swojej winy zakładać, że kierowca lub obsługujący takie uprawnienia posiadał lub jeżeli pojazd, samobieżna maszyna budowlana lub dźwig prowadzony lub obsługiwany był przez nieupoważnioną przez Ubezpieczonego osobę.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA WZAJEMNA DLA USŁUG BUDOWLANYCH

1. W odniesieniu do roszczeń wzajemnych pomiędzy Ubezpieczonymi wymienionymi w dokumencie ubezpieczenia, §14 ust. 2 warunków ubezpieczenia oraz pkt. 2 ust. e klauzuli odpowiedzialności cywilnej przedsiębiorstw budowlanych nie stosuje się.
2. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - a) szkód w rzeczach będących przedmiotem wykonywanych przez Ubezpieczonych prac budowlanych lub montażowych;
  - b) szkód w rzeczach położonych na terenie należącym do inwestora lub w obrębie miejsca budowy lub montażu i stanowiących własność inwestora, powierzonych jego pieczy, oddanych mu na przechowanie lub znajdujących się pod jego kontrolą;
  - c) szkód w maszynach, sprzęcie, urządzeniach oraz wyposażeniu budowlanym lub montażowym;
  - d) Szkód Osobowych wyrządzonych Pracownikom zatrudnionym przez któregokolwiek z Ubezpieczonych wymienionych w polisie, z tym, że jeżeli ochrona ubezpieczeniowa została rozszerzona przez włączenie Klauzuli: Odpowiedzialność pracodawcy, Szkody Osobowe wyrządzone wymienionym wyżej Pracownikom są objęte w zakresie przewidzianym tą Klauzulą.

KLAUZULA PROMIENIA DLA USŁUG BUDOWLANYCH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 17 (materiały wybuchowe) Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone w związku z pracami wyburzeniowymi i rozbiórkowymi, w szczególności prowadzonych przy użyciu materiałów wybuchowych.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje dla szkód powstałych w odległości od podstawy budowli mniejszej niż jej wysokość, a w przypadku prac wyburzeniowych i rozbiórkowych prowadzonych z użyciem materiałów wybuchowych – w odległości nie przekraczającej 150 m.

KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA WZAJEMNA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną z tytułu Szkód Osobowych i Rzeczowych w zakresie objętym umową ubezpieczenia, w przypadku, gdy pomiędzy Ubezpieczonymi wymienionymi w dokumencie ubezpieczenia powstały roszczenia, tak jakby każdy z Ubezpieczonych podmiotów podpisał indywidualną umowę ubezpieczenia.
2. Jednakże, nawet w przypadku uzgodnienia takiego rozszerzenia odpowiedzialności, ochroną ubezpieczeniową nie są objęte wzajemne roszczenia z tytułu Czystych Szkód Majątkowych, rozszerzonej odpowiedzialności za produkt oraz szkód w mieniu wynajętym i pod kontrolą.

Przez rozszerzoną odpowiedzialność za produkt rozumie się klauzule:

- 1) połączenia i zmieszania;
  - 2) szkód spowodowanych przez dalsze przetwarzanie i obróbkę;
  - 3) maszynową;
  - 4) kosztów usunięcia i zastąpienia;
  - 5) wad etykiet, opakowań i kodu kreskowego.
3. Bez względu na postanowienia niniejszej Klauzuli oraz liczbę poszkodowanych i osób odpowiedzialnych za szkodę, łączne świadczenie TUiR Warta nie może przekroczyć ustalonej sumy gwarancyjnej lub odpowiedniego Sublimitu.

KLAUZULA ZNISZCZENIE I UTRATA DOKUMENTÓW

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

Jeżeli w okresie ubezpieczenia Ubezpieczony odkryje, związane z wykonywaniem działalności objętej ubezpieczeniem, zniszczenie, uszkodzenie, zaginięcie lub utratę dokumentów, będących w jego pieczy lub pod kontrolą, a należących do osoby trzeciej, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową:

1. odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkodę powstałą w wyniku zniszczenia, uszkodzenia lub utraty dokumentów,
2. niezbędne koszty materiałów i dodatkowego wynagrodzenia Pracowników poniesione w celu odtworzenia zapisów cyfrowych albo zastąpienia bądź odtworzenia innych dokumentów.

Warunkiem istnienia ochrony ubezpieczeniowej w ramach niniejszej klauzuli jest powiadomienie TUiR Warta o odkryciu zniszczenia, uszkodzenia, zaginięcia lub utraty dokumentów w ciągu 3 dni roboczych.

Definicja dokumentu

§2.

Na potrzeby niniejszej klauzuli za dokument uważa się zapis odręczny, drukowany lub reprodukowany w każdy inny sposób, a w szczególności akty notarialne, testamenty, umowy, plany, protokoły, księgi rachunkowe, certyfikaty i zapisy cyfrowe. Za dokument nie uważa się wartości pieniężnych, papierów wartościowych lub kryptowalut.

Wyłączenia

§3.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje odpowiedzialności cywilnej oraz kosztów powstałych w wyniku:

- 1) zużycia, podarcia, pasożytów, stopniowego pogorszenia jakości, wpływu czynników klimatycznych lub atmosferycznych albo skrajnie wysokich lub niskich temperatur,
- 2) obecności pola magnetycznego bądź utraty własności magnetycznych.

Odeślanie do umowy ubezpieczenia

4.

- 1) Postanowienia Klauzuli Dodatkowej mają zastosowanie do umowy ubezpieczenia tylko i wyłącznie w przypadku, gdy wynika to z treści dokumentu ubezpieczenia i zakresie tam wskazanym.
- 2) W zakresie nie regulowanym niniejszą Klauzulą zastosowanie mają pozostałe postanowienia i wyłączenia Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy.

KLAUZULA UTRATA RZECZY

1. Na podstawie §1 ust. 1 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy ochrona ubezpieczeniowa zostaje rozszerzona na odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody wynikające z utraty rzeczy, w tym pozbawienia możliwości korzystania z rzeczy wskutek ich utraty.
2. Jednakże ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej klauzuli nie obejmuje utraty pieniędzy, papierów wartościowych i dzieł sztuki.

KLAUZULA ENERGIA ELEKTRYCZNA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, odmiennie niż stanowi wyłączenie §6 ust. 1 16 Warunków Ubezpieczenia (dostarczana energia), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Rzeczowe wyrządzone wskutek dostarczenia energii elektrycznej o parametrach innych niż uzgodnione.
2. Ochrona udzielana na podstawie niniejszej klauzuli nie dotyczy Czystych Szkód Majątkowych.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA OSÓB PROWADZĄCYCH HOTELE

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone w związku z prowadzeniem hotelu lub podobnego zakładu.

Ubezpieczona działalność obejmuje w szczególności:

- 1) wynajem pomieszczeń hotelowych,
  - 2) prowadzenie restauracji, barów oraz cateringu,
  - 3) udostępnianie sali konferencyjnych, klubów fitness, gabinetów odnowy biologicznej, sauny, basenu, prowadzenie pralni,
  - 4) posiadanie i eksploatacja placów zabaw i boisk sportowych, prowadzenie wypożyczalni sprzętu sportowego,
  - 5) organizację imprez turystycznych dla gości hotelowych.
2. O ile nie umówiono się inaczej, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
    - 1) jakichkolwiek szkód w pojazdach i rzeczach znajdujących się w pojazdach;
    - 2) roszczeń z tytułu szkód w rzeczach wniesionych do hotelu oraz oddanych do szatni.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ PROWADZĄCEGO HOTEL Z TYTUŁU SZKÓD W RZECZACH WNIESIONYCH DO HOTELU

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną za szkody w rzeczach wniesionych do hotelu.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje utratę rzeczy wniesionych do hotelu tylko i wyłącznie wskutek kradzieży z włamaniem i rozboju.

2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód w rzeczach oddanych na przechowanie do depozytu hotelowego oraz do szatni;
  - 2) szkód w gotówce, biżuterii, papierach wartościowych i dokumentach;
  - 3) szkód w pojazdach i rzeczach znajdujących się w pojazdach.

KLAUZULA
ODPOWIEDZIALNOŚĆ PROWADZĄCEGO HOTEL – Z TYTUŁU SZKÓD
W POJAZDACH

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną za uszkodzenie bądź zniszczenie pojazdów z włączeniem utraty w wyniku kradzieży, rabunku oraz używania przez osoby nieuprawnione.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również szkody w pojazdach powstałe w czasie ich przemieszczania przez Pracowników Ubezpieczonego w związku z parkowaniem. W zakresie opisanym wyżej nie obowiązuje wyłączenie §6 ust. 1 6 a) i b) warunków ubezpieczenia oraz §2 ust. 1 Klauzuli: odpowiedzialność cywilna osób prowadzących hotele.

2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:
  - 1) szkód w pojazdach wyrządzonych przez pracowników Ubezpieczonego nie posiadających ważnego prawa jazdy;
  - 2) szkód w rzeczach znajdujących się w pojazdach.

KLAUZULA UBEZPIECZENIE NADWYŻKOWE

W przypadku zajścia Wypadku Ubezpieczeniowego objętego ochroną ubezpieczeniową zgodnie z postanowieniami niniejszej umowy ubezpieczenia, TUiR Warta ponosi odpowiedzialność za roszczenie odszkodowawcze w części przekraczającej ustalony w niniejszej umowie ubezpieczenia punkt zaczepienia. Postanowienia §5 ust. 1 warunków ubezpieczenia (suma gwarancyjna) pozostają w mocy.

KLAUZULA
PRZENIESIENIE OGNI, WYBUCH, ZALANIE
(OCHRONA NADWYŻKOWA)

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, do wysokości ustalonej w umowie ubezpieczenia odrębnej sumy gwarancyjnej, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Rzeczowe wyrządzone w otaczających rzeczach Osób Trzecich przez przeniesienie ognia lub wybuch albo zalanie.

Ochrona jest ograniczona wyłącznie do:

- a) uszkodzenia bądź zniszczenia rzeczy wskutek działania ognia lub wybuchu,
  - b) uszkodzenia bądź zniszczenia rzeczy wskutek zalania.
2. Ochrona ubezpieczeniowa powstaje tylko pod warunkiem, że ogień powstał w obrębie nieruchomości albo lokalu zajmowanego przez Ubezpieczonego i rozprzestrzenił się na nieruchomości bądź lokale sąsiednie (rzeczy otaczające).
3. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej Klauzuli obejmuje tylko te Szkody Rzeczowe, które nie mogą być pokryte z powodu wyczerpania podstawowej sumy gwarancyjnej.
4. W rozumieniu niniejszej Klauzuli :
- a) Szkodą Rzeczową jest utrata lub ubytek wartości rzeczy na skutek ich uszkodzenia bądź zniszczenia,
  - b) Szkodą Rzeczową wyrządzoną przez przeniesienie ognia jest szkoda, która wystąpiła poza paleniskiem, przy czym ogień o którym mowa charakteryzuje się spalaniem rozszerzającym się o własnej sile z udziałem płomieni.

Za Szkodę Rzeczową wyrządzoną przez przeniesienie ognia nie może być uznana szkoda polegająca wyłącznie na:

- cieplnym odkształceniu materiału z powodu opalenia, przypalenia, stopienia, zwęglenia, samoistnej fermentacji;
- przepaleniu się urządzeń elektrycznych i silników elektrycznych;
- przegrzaniu, przepaleniu się lub pęknięciu pieców lub bojlerów.

c) Szkodą Rzeczową powstałą wskutek zalania jest szkoda powstała w wyniku bezpośredniego działania wody lub pary w związku z awaryjnym wydostaniem się wody lub pary ze znajdujących się wewnątrz budynku i zamontowanych na stałe przewodów i urządzeń wodociągowych, wodno-kanalizacyjnych lub technologicznych (np. centralne ogrzewanie), z wyłączeniem szkód spowodowanych aktami wandalizmu.

5. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- a) kosztów odkażania po szkodzie;
- b) kosztów usunięcia zanieczyszczeń i odkażania wody lub gruntu;
- c) kosztów usunięcia skażonej wody lub gruntu i ich rekultywacji;
- d) jakichkolwiek szkód poza wymienionymi w pkt. 1 niniejszej klauzuli;
- e) jakichkolwiek strat będących następstwem szkód pokrytych niniejszą klauzulą.

KLAUZULA

RÓŻNIC W OCHRONIE UBEZPIECZENIOWEJ I SUMACH GWARANCYJNYCH (DIC/DIL)

1. W zakresie ustalonym w niniejszej umowie ubezpieczenia (polisie głównej), TUiR Warta udziela ochrony ubezpieczeniowej Lokalnemu Ubezpieczonemu w zakresie roszczeń, które nie są objęte zawartym przez niego albo na jego rzecz podstawowym ubezpieczeniem odpowiedzialności cywilnej (polisą lokalną) albo suma gwarancyjna ustalona w polisie lokalnej jest niewystarczająca.
2. Niniejsze rozszerzenie ochrony ubezpieczeniowej nie obowiązuje:
  - 1) w przypadku, gdy roszczenie nie jest objęte polisą lokalną ze względu na naruszenie obowiązków przewidzianych polisą lokalną (np. zwłoka w zapłacie składki),
  - 2) w przypadku, gdy nastąpiło rozwiązanie podstawowej umowy ubezpieczenia potwierdzonej polisą lokalną.

Franszyzy Redukcyjne przewidziane w niniejszej umowie ubezpieczenia (polisie głównej) stosuje się tylko w części przewyższającej Franszyzy Redukcyjne przewidziane w polisie lokalnej.

KLAUZULA DOSTAWCÓW/VENDORS' ENDORSEMENT

Dodatkowe warunki

W odniesieniu do wskazanych w umowie ubezpieczenia Ubezpieczonych Dostawców, uzgadnia się co następuje:

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje tylko i wyłącznie Szkody Osobowe i Szkody Rzeczowe spowodowane wskazanymi w umowie ubezpieczenia produktami Ubezpieczonego nie będącego Ubezpieczonym Dostawcą, które były dystrybuowane lub sprzedawane w ramach normalnej działalności Ubezpieczonego Dostawcy.
2. Ochrona ubezpieczeniowa udzielona Dostawcy nie obejmuje:
  - 1) Szkód Osobowych i Szkód Rzeczowych za które Dostawca nie ponosiłby odpowiedzialności na podstawie przepisów prawa w braku umowy;
  - 2) roszczeń z tytułu udzielonych gwarancji niezatwierdzonych przez Ubezpieczonego nie będącego Ubezpieczonym Dostawcą;
  - 3) szkód wywołanych zmianami fizycznymi lub chemicznymi w produkcie spowodowanymi umyślnie przez Ubezpieczonego Dostawcę;
  - 4) szkód spowodowanych przepakowaniem, chyba że produkt został rozpakowany wyłącznie w celu kontroli, prezentacji, testowania produktu lub zastąpienia jego części na polecenie producenta i ponownie zapakowany w oryginalny pojemnik;

Special conditions

In respect of Insured Vendors it is further agreed as follows:

1. The insurance applies exclusively with respect to Bodily Injury or Property Damage arising out of products of an Insured other than the Insured Vendors listed in the policy which are distributed or sold in the regular course of the Insured Vendor's business.
2. The insurance afforded to the vendor does not apply to:
  - 1) Bodily Injury or Property Damage for which the Insured Vendor would not be obligated to pay by law in absence of a contract or agreement;
  - 2) any express warranty unauthorized by an Insured other than the Insured Vendors;
  - 3) any physical or chemical change in the product made intentionally by the Insured Vendor;
  - 4) repackaging, unless unpacked solely for the purpose of inspection, demonstration, testing or the substitution of parts under instructions from the manufacturer, and then repackaged in the original container;

5) szkód spowodowanych nie przeprowadzeniem lub wadliwym przeprowadzeniem kontroli, regulacji, testów lub serwisowania, do których przeprowadzenia Ubezpieczony Dostawca był zobowiązany lub które są zwykle przeprowadzane przez Ubezpieczonego Dostawcę w związku z dystrybucją lub sprzedażą produktów w toku normalnie prowadzonej działalności;	5) any failure to make or in making such inspections, adjustments, tests or servicing as the Insured Vendor was obliged to make or normally undertakes to make in the usual course of its business, in connection with the distribution or sale of the products;
6) szkód związanych z prezentacją, instalowaniem, serwisowaniem lub naprawą, chyba że te czynności były wykonywane w siedzibie Ubezpieczonego Dostawcy w związku ze sprzedażą produktów;	6) demonstration, installation, servicing or repair operations, except such operations performed at the Insured Vendor's premises in connection with the sale of the product;
7) szkód związanych z produktami, które po ich dystrybucji lub sprzedaży przez Ubezpieczonego innego niż Ubezpieczony Dostawca zostały oznakowane lub powtórnie oznakowane lub użyte jako opakowanie, część lub składnik jakiegokolwiek innej rzeczy lub substancji przez lub na rzecz Ubezpieczonego Dostawcy.	7) products which after distribution or sale by an Insured other than the Insured Vendors have been labeled or relabeled or used as a container, part or ingredient of any other thing or substance by or for the Insured Vendor.
3. Ochrona ubezpieczeniowa na podstawie niniejszej Klauzuli nie obejmuje odpowiedzialności jakichkolwiek osób, od których Ubezpieczony nabył lub otrzymał dane produkty, jakiegokolwiek składnik, część lub opakowanie wchodzące w ich skład, towarzyszące im lub je zawierające.
3. This insurance does not apply to any insured person or organization from whom the Insured has acquired such products or any ingredient, part or container entering into, accompanying or containing such products.

KLAUZULA STEP DOWN

1. Jeżeli łącznie spełnione są poniższe warunki:
  - a) odpowiedzialność cywilna Ubezpieczonego jest objęta ubezpieczeniem zawartym na sumę gwarancyjną na jeden Wypadek Ubezpieczeniowy w zakresie znajdującym się poniżej ustalonego w niniejszej umowie punktu zaczepienia (polisa podstawowa),
  - b) na skutek wypłaty odszkodowania lub pokrycia Kosztów Pomocy Prawnej nastąpiło zmniejszenie sumy gwarancyjnej na wszystkie Wypadki Ubezpieczeniowe przewidziane w polisie podstawowej,
następuje obniżenie punktu zaczepienia.
2. Obniżenie następuje w odniesieniu do każdej następnej szkody o wartość równą zmniejszeniu wyżej wymienionej sumy gwarancyjnej, z zastrzeżeniem jednakże minimalnej wysokości punktu zaczepienia, o ile został uzgodniony w umowie ubezpieczenia.
3. Obniżenie punktu zaczepienia nie następuje, gdy zmniejszenie sumy gwarancyjnej na wszystkie Wypadki w polisie podstawowej nastąpiło wskutek roszczeń, które nie są objęte niniejszym ubezpieczeniem (nadwyżkowym).

KLAUZULA
SZKODY EKOLOGICZNE
GATUNKI CHRONIONE, CHRONIONE SIEDLISKA PRZYRODNICZE, WODY
I POWIERZCHNIE ZIEMI

Przedmiot ubezpieczenia

§1

1. Odpowiedzialność publicznoprawna

W uzupełnieniu §1 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność publicznoprawną Ubezpieczonego za szkody w gatunkach chronionych, chronionych siedliskach przyrodniczych, w wodach lub w powierzchni ziemi na podstawie ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie z jej późniejszymi zmianami (Szkody Ekologiczne).

2. Odpowiedzialność cywilnoprawna

Odmienne niż stanowi §1 oraz §6 ust. 1 p. 4 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy (szkody w środowisku) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje także odpowiedzialność cywilnoprawną Ubezpieczonego za Szkody Ekologiczne.

3. Pojazdy niepodlegające obowiązkowi ubezpieczenia

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 p. 7 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy (pojazdy) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje publicznoprawną lub cywilnoprawną odpowiedzialność Ubezpieczonego z tytułu Szkód Ekologicznych spowodowanych w związku z posiadaniem, kierowaniem, używaniem lub uruchamianiem pojazdów mechanicznych niepodlegających obowiązkowi ubezpieczenia. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli kierowca pojazdu mechanicznego nie posiadał w chwili wystąpienia zdarzenia bezpośrednio powodującego szkodę wymaganych uprawnień do prowadzenia go. Jednakże ochrona ubezpieczeniowa istnieje, jeżeli Ubezpieczony mógł bez swojej winy zakładać, że kierowca takie uprawnienia posiadał lub jeżeli pojazd prowadzony był przez nieupoważnioną przez Ubezpieczonego osobę.

4. Grunty własne Ubezpieczonego

Ochrona ubezpieczeniowa istnieje także w przypadku, gdy Szkody Ekologiczne zostały spowodowane na gruntach stanowiących własność, najmowanych lub dzierżawionych przez Ubezpieczonego. Ochrona ubezpieczeniowa w tym zakresie istnieje pod warunkiem, że grunty te zostały oznaczone w polisie ubezpieczeniowej przed chwilą wystąpienia Wypadku Ubezpieczeniowego.

5. Odpowiedzialność bezpośrednia i w ramach zwrotu organowi lub Osobie Trzeciej

Ochrona ubezpieczeniowa istnieje niezależnie od tego, czy koszty działań zapobiegawczych lub działań naprawczych ponosi bezpośrednio Ubezpieczony, czy też obowiązany jest do ich zwrotu na podstawie żądania organu ochrony środowiska lub roszczenia innej Osoby Trzeciej.

Warunek udzielenia ochrony ubezpieczeniowej

§2

1. nagłe, nieprzewidziane zdarzenie

Ochrona ubezpieczeniowa udzielona na podstawie niniejszej Klauzuli istnieje tylko wtedy, gdy Szkoda Ekologiczna została wywołana pojedynczym, zaistniałym nagłym, nieprzewidzianym zdarzeniem, które odbiega od prawidłowej, wolnej od zakłóceń pracy zakładu.

Nie uważa się, że Szkoda Ekologiczna została spowodowana pojedynczym, nagłym, nieprzewidzianym zdarzeniem, gdy poprzez wiele zdarzeń, których następstwa szkodowe są podobne, zostanie wywołana Szkoda Ekologiczna, a która nie powstałaby w przypadku pojedynczych zdarzeń tego typu.

2. stopniowe oddziaływanie

W zakresie Odpowiedzialności za Produkt odmiennie niż stanowi §6 ust. 1 3 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy (oddziaływanie stopniowe), ochrona ubezpieczeniowa obejmuje publicznoprawną lub cywilnoprawną odpowiedzialność Ubezpieczonego z tytułu Szkód Ekologicznych. Ochrona ubezpieczeniowa w tym zakresie istnieje pod warunkiem, że powstałe Szkody Ekologiczne mają związek z wadą konstrukcyjną, produkcyjną lub wadą instrukcji Produktu i wada ta została wykryta w okresie ubezpieczenia.

Przedmiotowy zakres ochrony ubezpieczeniowej – świadczenia tuir warta

§3

Odmienne niż stanowi §2 Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, w przypadku wystąpienia objętego na podstawie niniejszej klauzuli ochroną ubezpieczeniową Wypadku Ubezpieczeniowego TUIR Warta zobowiązane jest do:

- 1) badania zasadności żądań organu ochrony środowiska w zakresie przeprowadzenia działań zapobiegawczych lub działań naprawczych związanych ze Szkodami Ekologicznymi,
- 2) udzielenia Ubezpieczonemu wszelkiej niezbędnej pomocy prawnej związanej z zasadnymi, jak i niezasadnymi żądaniami organu ochrony środowiska lub innych osób w tym zakresie, w tym także do pokrycia Kosztów Pomocy Prawnej,
- 3) zapłaty Ubezpieczonych kosztów, do których pokrycia zobowiązany jest Ubezpieczony wobec organu ochrony środowiska lub innej uprawnionej osobie na podstawie ostatecznej decyzji administracyjnej organu, a także uznania wydanego lub zatwierdzonego przez TUIR Warta, zawartej lub zatwierdzonej przez niego ugody lub prawomocnego orzeczenia sądu.

Ubezpieczone koszty

§5

Do wysokości kwoty ustalonego Sublimitu, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje publicznoprawną lub cywilnoprawną odpowiedzialność Ubezpieczonego określoną w §1 niniejszej Klauzuli za następujące Ubezpieczone koszty:

1. W odniesieniu do naprawy Szkód Ekologicznych z wyjątkiem szkód w powierzchni ziemi:

- a) koszty napraw podstawowych i napraw uzupełniających, tzn. koszty takich środków, które mają doprowadzić uszkodzone zasoby naturalne lub ich funkcje do stanu pierwotnego, przybliżonego lub do stanu podobnego do tego, jaki miał miejsce przed powstaniem szkód;
- b) koszty napraw kompensacyjnych, tzn. czynności mających zrównoważyć przejściowe straty w środowisku naturalnym lub jego funkcjonowaniu, jakich nie udało się w pełni naprawić w wyniku zastosowania działań zmierzających do doprowadzenia środowiska do stanu pierwotnego i napraw uzupełniających. (Przejściowe straty są to takie uszkodzenia środowiska naturalnego i jego funkcji, które mogą zostać usunięte dopiero po zadziałaniu środków podjętych w ramach doprowadzenia środowiska do stanu pierwotnego i napraw uzupełniających.).

2. Ponadto w odniesieniu do Szkód Ekologicznych:

- a) koszty badań, dekontaminacji albo wymiany wody lub ziemi, wraz z kosztami utylizacji;
- b) środki mające na celu zapobieżenie lub zmniejszenie nieuniknionych szkód określone przez organ ochrony środowiska, podejmowane w związku z pojedynczym, nagłym, nieprzewidzianym zdarzeniem odbiegającym od prawidłowej, wolnej od zakłóceń pracy zakładu, a w zakresie określonym w §2 ust. 2 Klauzuli także bez wystąpienia takiego zdarzenia, z tym, że ochrona nie obejmuje żadnych wydatków na utrzymanie, naprawę, zabezpieczenie lub odnowienie gruntów i rzeczy (w tym urządzeń i instalacji) będących obecnie lub w przeszłości własnością, przedmiotem najmu, dzierżawy, leasingu lub bezumownego posiadania Ubezpieczonego, jak również jeżeli zostały one przez Ubezpieczonego wykonane lub dostarczone;
- c) Koszty Pomocy Prawnej, o których mowa w §7 p. 12 Warunków Ubezpieczenia obejmujące dodatkowo obciążające Ubezpieczonego koszty postępowania administracyjnego wszczętego z tytułu publicznoprawnej odpowiedzialności Ubezpieczonego za Szkody Ekologiczne.

Wypadek ubezpieczeniowy – czasowy zakres ochrony ubezpieczeniowej

§6

1. Ujawnienie się szkody (discovery)

Odmienne niż stanowi §7 pkt 4 Warunków Ubezpieczenia, Wypadkiem Ubezpieczeniowym jest pierwsze udokumentowane stwierdzenie przez Ubezpieczonego, organ ochrony środowiska lub inną osobę trzecią wyrządzonej Szkody Ekologicznej.

2. Działania zapobiegawcze

Na zasadach określonych niniejszą Klauzulą koszty, o których mowa w §4 ust.2 pkt 2) Klauzuli są zwracane Ubezpieczonemu pod warunkiem, że poinformuje on TUIR Warta niezwłocznie, nie później niż w 40 dni po rozpoczęciu zdarzenia, o którym mowa w §2 ust. 1 Klauzuli, a w przypadkach określonych w §2 ust. 2 nie później niż w ciągu 7 dni od stwierdzenia zagrożenia ubezpieczoną szkodą. Postanowienia §12 Warunków Ubezpieczenia stosuje się odpowiednio.

Wyłączenia

§7

O ile niniejsza Klauzula nie stanowi inaczej, wyłączenia określone w warunkach ubezpieczenia i klauzulach dodatkowych pozostają w mocy także w przypadku odpowiedzialności prawnej za szkody, o których mowa w §1 Klauzuli, w tym także w przypadku publicznoprawnej odpowiedzialności Ubezpieczonego.

W uzupełnieniu wyłączeń określonych warunkami ubezpieczenia ustanawia się następujące postanowienia szczególne:

1. inne ubezpieczenia majątkowe – grunty Ubezpieczonego

W odniesieniu do kosztów powstałych w związku ze Szkodami Ekologicznymi spowodowanymi w gruntach stanowiących obecną lub byłą własność Ubezpieczonego lub przez niego najmowanych albo dzierżawionych ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- a) kosztów badania, dekontaminacji lub wymiany oraz utylizacji ziemi, powstałych w wyniku Szkód Ekologicznych spowodowanych pożarem, uderzeniem pioruna, eksplozją, upadkiem samolotu lub statku kosmicznego, ich części lub ładunku na grunty lub budynki stanowiące obecną lub byłą własność Ubezpieczonego, jak również stanowiących przedmiot jego najmu lub dzierżawy;
- b) kosztów powstałych w związku ze szkodami spowodowanymi przez podziemne instalacje sanitarne i kanalizacyjne, w tym urządzenia do odprowadzania i przechowywania ścieków, chyba że są one wyposażone w urządzenia do kontroli przecieków;
- c) kosztów, których zwrotu Ubezpieczony może dochodzić na podstawie innej umowy ubezpieczenia.

Ponadto ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- 1) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą w gruntach i znajdujących się tam chronionych gatunkach i chronionych siedliskach przyrodniczych, które Ubezpieczony posiada lub którymi włada bez tytułu prawnego lub z naruszeniem przepisów prawa;
- 2) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą spowodowanych zmianą położenia lub przepływu wód gruntowych;
- 3) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, które nastąpiły przed początkiem okresu ubezpieczenia, z tym, że w przypadku nieprzerwanej kontynuacji umowy ubezpieczenia początek okresu ubezpieczenia liczy się od daty początku okresu ubezpieczenia uzgodnionego po raz pierwszy;

- 4) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, które nastąpiły w wyniku tego, że Ubezpieczony po zawarciu umowy ubezpieczenia nabył lub objął w posiadanie grunty, które były już skażone;
- 5) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, które nastąpiły w wyniku przedostania się do środowiska substancji poprzez rozlanie, wylanie, ściekanie, parowanie, wyciek, przeciek lub w podobny sposób, chyba że było to następstwem wystąpienia pojedynczego, zaistniałego nagle, nieprzewidzianego, odbiegającego od prawidłowej, wolnej od zakłóceń pracy zakładu zdarzenia;
- 6) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, które powstałyby niezależnie od wystąpienia pojedynczego, zaistniałego nagle, nieprzewidzianego, odbiegającego od prawidłowej, wolnej od zakłóceń pracy zakładu zdarzenia, z tym, że w odniesieniu do Odpowiedzialności za Produkt niniejsze postanowienie nie ma zastosowania;
- 7) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą, które powstały wskutek produkcji, dostarczania, stosowania lub uwalniania do środowiska ścieków, nawozów sztucznych lub organicznych, środków ochrony roślin lub pestycydów, chyba że substancje te dostały się do środowiska wskutek nagłego i niespodziewanego zdarzenia zostały w sposób nagły spłukane (wypłukane) przez opady lub przedostały się na grunty nie będące własnością Ubezpieczonego;
- 8) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą spowodowanych przez świadome naruszenie przez Ubezpieczonego przepisów prawa dotyczących ochrony środowiska, a także decyzji lub postanowień organów władzy publicznej;
- 9) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą spowodowanych przez świadome naruszenie lub nie dotrzymanie przez Ubezpieczonego wytycznych, instrukcji, okresowych kontroli, przeglądów lub konserwacji zalecanych przez producenta maszyn, urządzeń i instalacji zgodnie z najnowszym stanem wiedzy technicznej lub przez świadome zaniechanie przez Ubezpieczonego dokonania niezbędnych ich napraw;
- 10) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą spowodowanych zamieszkami, rozruchami wewnętrznymi, legalnym lub nielegalnym strajkiem, a także działaniem siły wyższej;
- 11) szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodą spowodowanych projektowaniem, produkcją, dostawą, transportem, budową, montażem, demontażem, konserwacją, utrzymaniem lub użytkowaniem morskich instalacji wydobywczych, w tym w szczególności platform wiertniczych, wyłączonych z eksploatacji instalacji wydobywczych oraz ich części;
- 12) roszczeń z tytułu odpowiedzialności cywilnoprawnej, które mogłyby zostać skutecznie wniesione bez obowiązywania przepisów stanowiących transpozycję Dyrektywy 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21.04.2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu, w tym ustawy z dnia 13.04.2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie wraz z jej późniejszymi zmianami;

- 13) w uzupełnieniu §6 ust. II p. 10 Warunków Ubezpieczenia ochrona nie obejmuje także szkód lub bezpośredniego zagrożenia szkodami związanymi z funkcjonowaniem urządzeń, obiektów lub instalacji do ostatecznego składowania odpadów, a w przypadku innego przechowywania odpadów lub ich utylizacji, gdy działalność ta jest prowadzona bez wymaganego zezwolenia właściwych organów administracji publicznej lub z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa.

Dodatkowe obowiązki ubezpieczonego

§8

Ubezpieczony zobowiązany jest:

1. produkować, przetwarzać, zbierać, przechowywać i usuwać substancje szkodliwe dla środowiska z zachowaniem przepisów określonych prawem oraz przez odpowiednie władze,
2. konserwować zgodnie z zaleceniami technicznymi oraz przepisami określonymi prawem i wydanymi przez odpowiednie władze urządzenia wykorzystywane przy wyżej wymienionych czynnościach, włącznie z urządzeniami zabezpieczającymi i alarmowymi,
3. zastosować w terminie wszelkie środki zaradcze polecane przez odpowiednie władze,
4. postępować z odpadami w sposób zgodny z zasadami gospodarowania odpadami, wymaganiami ochrony środowiska oraz planami gospodarki odpadami, w tym w szczególności oddawać i utylizować odpady w jednostkach posiadających odpowiednie zezwolenia władz publicznych.

Szczególne postanowienia dotyczące trybu postępowania w razie zajścia wypadku ubezpieczeniowego

§9

W uzupełnieniu postanowień §12 Warunków Ubezpieczenia:

1. W przypadku, gdy Ubezpieczony powziął informację także o wszczęciu wobec niego postępowania administracyjnego związanego z bezpośrednim zagrożeniem szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku zobowiązany jest poinformować TUiR Warta niezwłocznie, nie później jednak niż w ciągu 3 dni roboczych od powzięcia informacji, nawet w przypadku gdy sam zgłosił już zaistnienie Wypadku Ubezpieczeniowego.
2. Ubezpieczony zobowiązany jest także umożliwić TUiR Warta dokonanie czynności niezbędnych w celu ustalenia okoliczności i zasadności żądań organu ochrony środowiska związanego z postępowaniem administracyjnym dotyczącym bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku, którego Ubezpieczony jest stroną.
3. Ubezpieczony obowiązany jest na żądanie TUiR Warta udzielić mu lub wskazanej przez niego osobie pełnomocnictw do udziału w postępowaniu administracyjnym dotyczącym bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku, którego stroną jest Ubezpieczony.
4. Ubezpieczony zobowiązany jest także doręczyć TUiR Warta wszelkie postanowienia lub decyzje administracyjne wydane w postępowaniu administracyjnym dotyczącym bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku, którego Ubezpieczony jest stroną.

5. Jeżeli w związku postępowaniem administracyjnym dotyczącym bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkodą w środowisku istnieją przesłanki do uwolnienia się Ubezpieczonego także od odpowiedzialności publicznoprawnej w części lub w całości, to powyższe dotyczy także TUiR Warta.
6. Ubezpieczony obowiązany jest udzielić pełnomocnictw i wszelkiej niezbędnej pomocy w celu dochodzenia zwrotu od sprawcy bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku poniesionych kosztów działań zapobiegawczych lub działań naprawczych. W przypadku uzyskania zwrotu powyższych kosztów na rzecz Ubezpieczonego, jest on obowiązany do ich zwrotu TUiR Warta w wysokości jednak nie przewyższającej kwoty świadczeń wypłaconych przez TUiR Warta.

KLAUZULA WSPÓLNEGO PRZEDSIĘWZIĘCIA

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, jeżeli Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność cywilną w związku z udziałem w konsorcjum albo innym wspólnym przedsięwzięciu, ochrona ubezpieczeniowa udzielana na podstawie niniejszej umowy ubezpieczenia jest ograniczona do części sumy gwarancyjnej, która odpowiada procentowemu udziałowi Ubezpieczonego w takim konsorcjum albo przedsięwzięciu. Jeżeli nie ustalono procentowego udziału, stosuje się proporcjonalny udział odpowiednio do liczby członków konsorcjum albo uczestników przedsięwzięcia.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje wzajemnych roszczeń członków konsorcjum ani uczestników przedsięwzięcia.
3. Jeżeli Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność za szkodę samodzielnie, suma gwarancyjna nie ulega zmniejszeniu.
4. W rozumieniu niniejszej Klauzuli za wspólne przedsięwzięcie uważa się wszelkie świadczenia zespołowe, w tym wspólne dostawy, współpracę w zakresie badań i rozwoju itp., które nie są prowadzone w ramach przedsiębiorstwa posiadającego osobowość prawną.

KLAUZULA
ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA ZAWODOWA Z TYTUŁU ZARZĄDZANIA
NIERUCHOMOŚCIAMI
(SZKODY OSOBOWE I RZECZOWE)

W zakresie wynikającym z niniejszej Klauzuli Dodatkowej zmienione zostają odpowiednie postanowienia Warunków Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej z związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy stanowiące podstawę zawarcia umowy ubezpieczenia:

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji TUIR WARTA S.A., zwana dalej TUIR Warta, obejmuje ochroną ubezpieczeniową w zakresie określonym przepisami prawa odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe i Rzeczowe wyrządzone w związku z zawodowym zarządzaniem nieruchomościami osób trzecich.

Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje również roszczenia regresowe z tytułu powstałych Szkód Osobowych i Rzeczowych, za które Ubezpieczony ponosi odpowiedzialność jako zawodowy zarządca nieruchomości osób trzecich.

Rozszerzenia ochrony

§2.

1. Odmienne niż stanowi §6 ust. 1. 6b) Warunków Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej z związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Szkody Rzeczowe w nieruchomości przekazanej Ubezpieczonemu w zarząd.
2. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność za szkody powstałe w wyniku bieżącej konserwacji nieruchomości, pokryte są również szkody w przedmiocie prac. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje szkód powstałych w związku z realizacją robót budowlanych lub remontów.

Wyłączenia

§3.

W uzupełnieniu do pozostałych wyłączeń przewidzianych przez Warunki Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej z związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy, ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

- 1) utraty rzeczy;

- 2) Szkód Osobowych i Rzeczowych wyrządzonych w związku z posiadaniem i eksploatacją zarządzanej nieruchomości. Niniejsze wyłączenie nie stosuje się do roszczeń regresowych opisanych w §1 niniejszej klauzuli;
- 3) szkód w zarządzanej nieruchomości, które mogą być objęte ubezpieczeniem majątkowym;
- 4) roszczeń z tytułu zmian fizycznych, chemicznych lub biologicznych gruntów oraz wód stojących, płynących i gruntowych.

Odesłanie do warunków ubezpieczenia

§4.

1. Postanowienia Klauzuli Dodatkowej mają zastosowanie do umowy ubezpieczenia tylko i wyłącznie w przypadku, gdy wynika to z treści dokumentu ubezpieczenia i zakresie tam wskazanym.
2. O ile niniejsza Klauzula nie stanowi inaczej, w pozostałym zakresie stosuje się Warunki Ubezpieczenia Odpowiedzialności Cywilnej z związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA ARCHITEKTÓW, PROJEKTANTÓW I OSÓB WYKONUJĄCYCH ZAWODY TECHNICZNE (A)

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe, Rzeczowe lub Czyste Szkody Majątkowe wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej

§2.

1. Szkody powstałe stopniowo

Odmienne niż stanowi §6 ust. I pkt 3 Warunków Ubezpieczenia (oddziaływanie stopniowe, usunięcie się gruntu i inne) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe wskutek stopniowego lub długotrwałego oddziaływania temperatury, gazów, oparów lub wilgoci, opadów (dymy, sadza, kurz itp.), ponadto ścieków, zagrzybienia, o ile spowodowane zostały uchybieniem popełnionym przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

2. Szkoła w budynku lub budowli

Odmienne niż stanowi §6 ust. II pkt 11 Warunków Ubezpieczenia (projektowanie) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje, z zastrzeżeniem warunków i wyłączeń przewidzianych niniejszą umową, szkodę w budynku, budowli, urządzeniach i częściach urządzeń spowodowaną uchybieniem popełnionym przez Ubezpieczonego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Wyłączenia

§3.

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń z tytułu:

- 1) przekroczenia planowego terminu budowy oraz innych terminów;
- 2) przekroczenia ustalonych kosztów;
- 3) naruszenia prawa własności intelektualnej, w szczególności praw autorskich;
- 4) udzielonych licencji;

- 5) zaginięcia mienia, włącznie z pieniędzmi, papierami i przedmiotami wartościowymi;
  - 6) szkód powstałych za granicą, nawet jeżeli uchybienie zostało popełnione w kraju;
  - 7) szkód wynikających z pośrednictwa w transakcjach pieniężnych, kredytowych, dotyczących nieruchomości oraz podobnych transakcjach oraz z występowania jako pełnomocnik przy takich transakcjach;
  - 8) płaćności wszelkiego rodzaju, prowadzenia kasy oraz sprzeniewierzenia i defraudacji;
  - 9) szkód wyrządzonych osobom prawnym i fizycznym będącym udziałowcami Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli Ubezpieczony przyjmie zobowiązania, które przekroczą zakres działalności opisanej w umowie ubezpieczenia, a w szczególności gdy:
- 1) realizuje budowy:
    - w swoim imieniu oraz na własny rachunek,
    - w swoim imieniu na obcy rachunek,
    - w obcym imieniu na swój rachunek,
  - 2) sam świadczy usługi budowlane lub dostarcza materiały budowlane.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje również wtedy, gdy przesłanki wymienione w ust. 2 pkt 1) i 2) powyżej spełnia:
- 1) osoba bliska Ubezpieczonemu (w rozumieniu §6 ust. II pkt 6 Warunków Ubezpieczenia),
  - 2) członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego lub
  - 3) przedsiębiorstwo, którym kieruje Ubezpieczony albo osoba bliska Ubezpieczonemu, członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego, albo które do nich należy albo w których mają oni swoje udziały.

Wypadek ubezpieczeniowy

§4.

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wypadki ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.
2. Wypadkiem ubezpieczeniowym w rozumieniu tej klauzuli jest uchybienie mogące spowodować roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej wobec Ubezpieczonego.
3. Uznaje się, że popełnienie uchybienia polegającego na działaniu nastąpiło w momencie, w którym Ubezpieczony zaczął lub domniemywa się, że zaczął działanie, które stanowi uchybienie, w wyniku którego mogło dojść do powstania szkody.
4. W przypadku uchybienia polegającego na zaniechaniu w razie wątpliwości uznaje się, że uchybienie zostało popełnione w ostatnim dniu, w którym zaniechane działanie musiałoby nastąpić, aby zapobiec wystąpieniu szkody.

5. Za jeden Wypadek ubezpieczeniowy uważa się kilka takich samych lub tego samego rodzaju uchybień, mających bezpośrednio to samo źródło błędu, także wtedy gdy:
- 1) wynikłe z nich roszczenia skierowane są do kilku osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
  - 2) prowadzą one do szkód w kilku budowlach, nawet jeżeli budowle te nie należą do tego samego projektu budowlanego lub
  - 3) prowadzą one do szkód powstałych w wyniku kilku zmian w środowisku.
6. §4 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia nie ma zastosowania.

Uczestnictwo w grupach projektowych i konsorcjach

§5.

W przypadku odpowiedzialności cywilnej wynikającej z tytułu uczestnictwa w grupie projektowej lub konsorcjum obowiązują poniższe dodatkowe postanowienia.

Jeżeli zadania podzielone są na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody spowodowane przez Ubezpieczonego do wysokości ustalonej sumy gwarancyjnej.

Jeżeli zadania nie są podzielone na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy lub też nie istnieje możliwość ustalenia członka grupy lub konsorcjum, który ponosi odpowiedzialność za szkodę, wówczas TUiR Warta pokrywa tylko taką część szkody, która odpowiada procentowemu udziałowi Ubezpieczonego w grupie lub konsorcjum. Jeżeli udział procentowy nie jest ustalony, wówczas obowiązuje proporcjonalny udział odpowiednio do ilości członków w grupie lub konsorcjum. W obu przypadkach według tej samej reguły zmniejszeniu ulega suma gwarancyjna.

W przypadku upadłości podmiotów uczestniczących w grupie lub konsorcjum, dla obliczenia pokrytej przez TUiR Warta szkody nie bierze się pod uwagę upadłych podmiotów.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje także roszczeń członków grupy lub konsorcjum wobec siebie nawzajem, jak również roszczeń grupy lub konsorcjum wobec jego członków i odwrotnie.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA ARCHITEKTÓW, PROJEKTANTÓW I OSÓB WYKONUJĄCYCH ZAWODY TECHNICZNE (B)

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe, Rzeczowe lub Czyste Szkody Majątkowe wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej

§2.

1. Szkody w środowisku

Odmienne niż stanowi §6 ust. I pkt 4 Warunków Ubezpieczenia (szkody w środowisku) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody powstałe w wyniku emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej (szkody w środowisku) wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

2. Szkody powstałe stopniowo

Odmienne niż stanowi §6 ust. I pkt 4 Warunków Ubezpieczenia (szkody w środowisku) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody powstałe w wyniku emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej (szkody w środowisku) wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

3. Szkoła w budynku lub budowli

Odmienne niż stanowi §6 ust. II pkt 11 Warunków Ubezpieczenia (projektowanie) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje, z zastrzeżeniem warunków i wyłączeń przewidzianych niniejszą umową, szkodę w budynku, budowli, urządzeniach i częściach urządzeń spowodowaną uchybieniem popełnionym przez Ubezpieczonego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Wyłączenia

§3.

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń z tytułu:
  - 1) przekroczenia planowego terminu budowy oraz innych terminów;
  - 2) przekroczenia ustalonych kosztów;
  - 3) naruszenia prawa własności intelektualnej, w szczególności praw autorskich;
  - 4) udzielonych licencji;
  - 5) zaginięcia mienia, włącznie z pieniędzmi, papierami i przedmiotami wartościowymi;
  - 6) szkód powstałych za granicą, nawet jeżeli uchybienie zostało popełnione w kraju;
  - 7) szkód wynikających z pośrednictwa w transakcjach pieniężnych, kredytowych, dotyczących nieruchomości oraz podobnych transakcjach oraz z występowania jako pełnomocnik przy takich transakcjach;
  - 8) płaćności wszelkiego rodzaju, prowadzenia kasy oraz sprzeniewierzenia i defraudacji;
  - 9) szkód wyrządzonych osobom prawnym i fizycznym będącym udziałowcami Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli Ubezpieczony przyjmie zobowiązania, które przekroczą zakres działalności opisanej w umowie ubezpieczenia, a w szczególności gdy:
  - 1) realizuje budowy:
    - w swoim imieniu oraz na własny rachunek,
    - w swoim imieniu na obcy rachunek,
    - w obcym imieniu na swój rachunek,
  - 2) sam świadczy usługi budowlane lub dostarcza materiały budowlane.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje również wtedy, gdy przesłanki wymienione w ust. 2 pkt 1) i 2) powyżej spełnia:
  - 1) osoba bliska Ubezpieczonemu (w rozumieniu §6 ust. II pkt 6 Warunków Ubezpieczenia),
  - 2) członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego lub
  - 3) przedsiębiorstwo, którym kieruje Ubezpieczony albo osoba bliska Ubezpieczonemu, członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego, albo które do nich należy albo w których mają oni swoje udziały.

Wypadek ubezpieczeniowy

§4.

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wypadki ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.
2. Wypadkiem ubezpieczeniowym w rozumieniu tej Klauzuli jest uchybienie mogące spowodować roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej wobec Ubezpieczonego.
3. Uznaje się, że popełnienie uchybienia polegającego na działaniu nastąpiło w momencie, w którym Ubezpieczony zaczął lub domniemywa się, że zaczął działanie, które stanowi uchybienie, w wyniku którego mogło dojść do powstania szkody.
4. W przypadku uchybienia polegającego na zaniechaniu w razie wątpliwości uznaje się, że uchybienie zostało popełnione w ostatnim dniu, w którym zaniechane działanie musiałoby nastąpić, aby zapobiec wystąpieniu szkody.
5. Za jeden Wypadek ubezpieczeniowy uważa się kilka takich samych lub tego samego rodzaju uchybień, mających bezpośrednio to samo źródło błędu, także wtedy gdy:
  - 1) wynikiłe z nich roszczenia skierowane są do kilku osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
  - 2) prowadzą one do szkód w kilku budowlach, nawet jeżeli budowle te nie należą do tego samego projektu budowlanego lub
  - 3) prowadzą one do szkód powstałych w wyniku kilku zmian w środowisku.
6. §4 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia nie ma zastosowania.

Uczestnictwo w grupach projektowych i konsorcjach

§5.

W przypadku odpowiedzialności cywilnej wynikającej z tytułu uczestnictwa w grupie projektowej lub konsorcjum obowiązują poniższe dodatkowe postanowienia.

Jeżeli zadania podzielone są na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody spowodowane przez Ubezpieczonego do wysokości ustalonej sumy gwarancyjnej.

Jeżeli zadania nie są podzielone na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy lub też nie istnieje możliwość ustalenia członka grupy lub konsorcjum, który ponosi odpowiedzialność za szkodę, wówczas TUiR Warta pokrywa tylko taką część szkody, która odpowiada procentowemu udziałowi Ubezpieczonego w grupie lub konsorcjum. Jeżeli udział procentowy nie jest ustalony, wówczas obowiązuje proporcjonalny udział odpowiednio do ilości członków w grupie lub konsorcjum. W obu przypadkach według tej samej reguły zmniejszeniu ulega suma gwarancyjna.

W przypadku upadłości podmiotów uczestniczących w grupie lub konsorcjum, dla obliczenia pokrytej przez TUiR Warta szkody nie bierze się pod uwagę upadłych podmiotów.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje także roszczeń członków grupy lub konsorcjum wobec siebie nawzajem, jak również roszczeń grupy lub konsorcjum wobec jego członków i odwrotnie.

KLAUZULA

ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA ARCHITEKTÓW, PROJEKTANTÓW I OSÓB WYKONUJĄCYCH ZAWODY TECHNICZNE (C)

Przedmiot ubezpieczenia

§1.

Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe, Rzeczowe lub Czyste Szkody Majątkowe wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Rozszerzenia ochrony ubezpieczeniowej

§2.

1. Szkody w środowisku

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 pkt 4 Warunków Ubezpieczenia (szkody w środowisku) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za szkody powstałe w wyniku emisji, wycieku, uwolnienia lub ucieczki cieczy, ciała stałego lub gazu powodujących skażenie lub zanieczyszczenie gleby, powietrza, wody powierzchniowej lub gruntowej (szkody w środowisku) wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

2. Szkody powstałe stopniowo i na skutek usunięcia się gruntu

Odmienne niż stanowi §6 ust. 1 ust. 3 Warunków Ubezpieczenia (oddziaływanie stopniowe, usunięcie się gruntu i inne) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody powstałe wskutek stopniowego lub długotrwałego oddziaływania temperatury, gazów, oparów lub wilgoci, opadów (dymy, sadza, kurz itp.), ponadto ścieków, zagrzybienia, wibracji, osłabienia elementów nośnych albo usunięcia się lub osłabienia nośności gruntu, o ile spowodowane zostały uchybieniem popełnionym przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

3. Szkoła w budynku lub budowli

Odmienne niż stanowi §6 ust. II pkt 11 Warunków Ubezpieczenia (projektowanie) ochrona ubezpieczeniowa obejmuje, z zastrzeżeniem warunków i wyłączeń przewidzianych niniejszą umową, szkodę w budynku, budowli, urządzeniach i częściach urządzeń spowodowaną uchybieniem popełnionym przez Ubezpieczonego przy wykonywaniu Ubezpieczonej działalności.

Wyłączenia

§3.

1. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń z tytułu:
  - 1) przekroczenia planowego terminu budowy oraz innych terminów;
  - 2) przekroczenia ustalonych kosztów;
  - 3) naruszenia prawa własności intelektualnej, w szczególności praw autorskich;
  - 4) udzielonych licencji;
  - 5) zaginięcia mienia, włącznie z pieniędzmi, papierami i przedmiotami wartościowymi;
  - 6) szkód powstałych za granicą, nawet jeżeli uchybienie zostało popełnione w kraju;
  - 7) szkód wynikających z pośrednictwa w transakcjach pieniężnych, kredytowych, dotyczących nieruchomości oraz podobnych transakcjach oraz z występowania jako pełnomocnik przy takich transakcjach;
  - 8) płaćności wszelkiego rodzaju, prowadzenia kasy oraz sprzeniewierzenia i defraudacji;
  - 9) szkód wyrządzonych osobom prawnym i fizycznym będącym udziałowcami Ubezpieczonego.
2. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje, jeżeli Ubezpieczony przyjmie zobowiązania, które przekroczą zakres działalności opisanej w umowie ubezpieczenia, a w szczególności gdy:
  - 1) realizuje budowy:
    - w swoim imieniu oraz na własny rachunek,
    - w swoim imieniu na obcy rachunek,
    - w obcym imieniu na swój rachunek,
  - 2) sam świadczy usługi budowlane lub dostarcza materiały budowlane.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie istnieje również wtedy, gdy przesłanki wymienione w ust. 2 pkt 1) i 2) powyżej spełnia:
  - 1) osoba bliska Ubezpieczonemu (w rozumieniu §6 ust. II pkt 6 Warunków Ubezpieczenia),
  - 2) członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego lub
  - 3) przedsiębiorstwo, którym kieruje Ubezpieczony albo osoba bliska Ubezpieczonemu, członek zarządu albo wspólnik Ubezpieczonego, albo które do nich należy albo w których mają oni swoje udziały.

Wypadek ubezpieczeniowy

§4.

1. Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wypadki ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.
2. Wypadkiem ubezpieczeniowym w rozumieniu tej klauzuli jest uchybienie mogące spowodować roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej wobec Ubezpieczonego.
3. Uznaje się, że popełnienie uchybienia polegającego na działaniu nastąpiło w momencie, w którym Ubezpieczony zaczął lub domniemywa się, że zaczął działanie, które stanowi uchybienie, w wyniku którego mogło dojść do powstania szkody.
4. W przypadku uchybienia polegającego na zaniechaniu w razie wątpliwości uznaje się, że uchybienie zostało popełnione w ostatnim dniu, w którym zaniechane działanie musiałoby nastąpić, aby zapobiec wystąpieniu szkody.
5. Za jeden Wypadek ubezpieczeniowy uważa się kilka takich samych lub tego samego rodzaju uchybień, mających bezpośrednio to samo źródło błędu, także wtedy gdy:
  - 1) wynikiłe z nich roszczenia skierowane są do kilku osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
  - 2) prowadzą one do szkód w kilku budowlach, nawet jeżeli budowle te nie należą do tego samego projektu budowlanego lub
  - 3) prowadzą one do szkód powstałych w wyniku kilku zmian w środowisku.
6. §4 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia nie ma zastosowania.

Uczestnictwo w grupach projektowych i konsorcjach

§5.

W przypadku odpowiedzialności cywilnej wynikającej z tytułu uczestnictwa w grupie projektowej lub konsorcjum obowiązują poniższe dodatkowe postanowienia.

Jeżeli zadania podzielone są na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy, ochrona ubezpieczeniowa obejmuje szkody spowodowane przez Ubezpieczonego do wysokości ustalonej sumy gwarancyjnej.

Jeżeli zadania nie są podzielone na dziedziny, świadczenia cząstkowe lub segmenty budowy lub też nie istnieje możliwość ustalenia członka grupy lub konsorcjum, który ponosi odpowiedzialność za szkodę, wówczas TUiR Warta pokrywa tylko taką część szkody, która odpowiada procentowemu udziałowi Ubezpieczonego w grupie lub konsorcjum. Jeżeli udział procentowy nie jest ustalony, wówczas obowiązuje proporcjonalny udział odpowiednio do ilości członków w grupie lub konsorcjum. W obu przypadkach według tej samej reguły zmniejszeniu ulega suma gwarancyjna.

W przypadku upadłości podmiotów uczestniczących w grupie lub konsorcjum, dla obliczenia pokrytej przez TUiR Warta szkody nie bierze się pod uwagę upadłych podmiotów.

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje także roszczeń członków grupy lub konsorcjum wobec siebie nawzajem, jak również roszczeń grupy lub konsorcjum wobec jego członków i odwrotnie.

KLAUZULA
PROJEKTY TECHNOLOGICZNE
(DODATKOWE WYŁĄCZENIA)

Niniejszą Klauzulę stosuje się w odniesieniu do jakichkolwiek prac, których przedmiotem są jakiegokolwiek maszyny, urządzenia i instalacje stosowane do przeprowadzania zmian właściwości chemicznych lub fizycznych zastosowanych materiałów, sterowania oraz przeprowadzania pomiarów (technologia).

Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje:

1. szkód wynikających z procesów korozji lub zużycia;
2. szkód wynikających z wadliwego zaprojektowania i wykonania pokrycia powłokami;
3. Czystych Szkód Majątkowych (w szczególności utraconego zysku, skutków każdej przerwy w produkcji, nieosiągnięcia zamierzonego rezultatu, niewłaściwej jakości albo ilości, niewystarczającej rentowności, nakładów daremnie poniesionych w oczekiwaniu na spełnienie świadczenia) innych niż koszty zwykłej naprawy dokonanej w celu przywrócenia projektowanego urządzenia do wypełniania zamierzonej pierwotnie funkcji, z tym, że każdą awarię projektowanego urządzenia spowodowaną błędem projektanta uważa się za Szkodę Rzeczową;
4. szkód wynikających z eksperymentów i z ryzyka rozwoju, a w szczególności szkód, które nie wynikają z błędu w obliczeniach, lecz wynikają z powszechnej nieznanomości w chwili otrzymania lub realizacji zlecenia procesu produkcyjnego albo technologicznego, wiedzy i umiejętności (*know-how*), szkód wynikających z zastosowania metody produkcji (technologii), która nie była w sposób wystarczający sprawdzona, szkód wynikających z użycia materiałów, które dla określonego zastosowania nie były dostatecznie sprawdzone;
5. szkód wynikających z błędnej technologii albo błędnego zastosowania technologii, jeżeli szkody nie wynikają z błędu popełnionego przez projektanta;
6. roszczeń wynikających z założenia przez projektanta niższych nakładów finansowych niż koniecznych do właściwego wykonania projektowanego urządzenia;
7. szkód wynikających z projektowania urządzeń przeznaczonych lub wdrożonych do produkcji seryjnej.

KLAUZULA ODPOWIEDZIALNOŚĆ CYWILNA GEODETÓW

1. Z zachowaniem pozostałych postanowień i wyłączeń Warunków Ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą lub posiadaniem rzeczy TUiR Warta obejmuje ochroną ubezpieczeniową odpowiedzialność cywilną Ubezpieczonego za Szkody Osobowe, Rzeczowe i Czyste Szkody Majątkowe wyrządzone wskutek uchybienia popełnionego przy wykonywaniu czynności zawodowych w zakresie prac geodezyjnych i kartograficznych.
2. Ubezpieczenie może zostać zawarte przez przedsiębiorcę albo przez osobę fizyczną świadczącą usługi w oparciu o umowę o pracę lub umowę cywilnoprawną.
3. Ochrona ubezpieczeniowa nie obejmuje roszczeń z tytułu:
  - 1) niedotrzymania terminów lub harmonogramu wykonania czynności zawodowych, chyba że są one następstwem szkody objętej ubezpieczeniem;
  - 2) przekroczenia ustalonych kosztów;
  - 3) naruszenia prawa własności intelektualnej, w szczególności praw autorskich;
  - 4) udzielonych licencji;
  - 5) zaginięcia mienia, włącznie z pieniędzmi, papierami i przedmiotami wartościowymi;
  - 6) szkód powstałych za granicą, nawet jeżeli uchybienie zostało popełnione w kraju;
  - 7) pośrednictwa w transakcjach pieniężnych, kredytowych, dotyczących nieruchomości oraz podobnych transakcjach oraz z występowania jako pełnomocnik przy takich transakcjach;
  - 8) płaćności wszelkiego rodzaju, prowadzenia kasy oraz sprzeniewierzenia i defraudacji;
  - 9) szkód wyrządzonych osobom prawnym i fizycznym będącym udziałowcami Ubezpieczonego;
  - 10) rozpoznawania, szacowania i wyceny złóż np. ropy, gazu i rud metali;
  - 11) prac mających za przedmiot badanie, wycenę bądź rekultywację skażonych gruntów lub obiektów budowlanych;
  - 12) wykonywania prac mających za przedmiot składowiska odpadów;
  - 13) ujawnienia wiadomości poufnej;
  - 14) naruszenia zasad ochrony środowiska;
  - 15) szkód w budynkach zabytkowych, budowlach zabytkowych i drzewostanie zabytkowym;
  - 16) szkód związanych ze zmianą stanu lub zachowania się wód gruntowych.

4. Wypadek Ubezpieczeniowy.

- 1) Ochrona ubezpieczeniowa obejmuje Wypadki ubezpieczeniowe, które wystąpiły w okresie ubezpieczenia.
- 2) Wypadkiem Ubezpieczeniowym w rozumieniu tej klauzuli jest uchybienie mogące spowodować roszczenia z tytułu odpowiedzialności cywilnej wobec Ubezpieczonego.
- 3) Uznaje się, że popełnienie uchybienia nastąpiło w momencie, w którym Ubezpieczony zaczął lub domniemywa się, że zaczął działanie, które stanowi uchybienie, w wyniku którego mogło dojść do powstania szkody.
- 4) W przypadku uchybienia polegającego na zaniechaniu w razie wątpliwości uznaje się, że uchybienie zostało popełnione w dniu, w którym zaniechane działanie musiałyby nastąpić, aby zapobiec wystąpieniu szkody.
- 5) Za jeden Wypadek uważa się:
  - a) roszczenia skierowane wobec kilku osób objętych ochroną ubezpieczeniową,
  - b) kilka uchybień mających to samo źródło błędu,
  - c) wszystkie skutki jednego uchybienia,
  - d) kilka takich samych lub tego samego rodzaju uchybień, mających bezpośrednio to samo źródło błędu, prowadzących do:
    - szkód w budowni lub kilku budowlach, nawet jeżeli budowle te nie należą do tego samego projektu budowlanego, lub
    - szkód powstałych w wyniku jednej lub kilku zmian w środowisku.
- 6) §4 ust. 2 Warunków Ubezpieczenia skreśla się.

INFORMACJA ADMINISTRATORA DANYCH OSOBOWYCH DLA KLIENTA UBEZPIECZENIA KORPORACYJNE

WARTA dba o Pani/Pana dane, dlatego w trosce o ich bezpieczeństwo prosimy o zapoznanie się z klauzulami informacyjnymi dotyczącymi ich przetwarzania.

	DLA UBEZPIECZAJĄCEGO	DLA UBEZPIECZONEGO
ADMINISTRATOR I DANE KONTAKTOWE	Administratorem Pani/Pana danych osobowych jest Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji „WARTA” S.A. z siedzibą w Warszawie, przy ul. Chmielnej 85/87, 00-805 Warszawa („WARTA”). Z administratorem można się kontaktować pisemnie pod podanym adresem siedziby lub w sposób wskazany na stronie www.warta.pl .	WARTA uzyskała Pani/Pana dane osobowe od Ubezpieczającego w związku ze złożonym przez niego wnioskiem o sporządzenie oferty ubezpieczenia lub w związku z zawarciem umowy ubezpieczenia.
ZAKRES I ŹRÓDŁO DANYCH		
CEL, PODSTAWA PRAWNA I OKRES PRZETWARZANIA DANYCH	Pani/Pana dane osobowe będą przetwarzane przez WARTĘ w celu: 1) oceny ryzyka ubezpieczeniowego, wyliczenia składki ubezpieczeniowej oraz obsługi i wykonania umowy ubezpieczenia na podstawie przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, do czasu upływu okresów przedawnienia roszczeń; 2) zapobiegania i wykrywania przestępczości – na podstawie przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej przez 5 lat, a w przypadku przedsiębiorców przez 10 lat od zawarcia umowy ubezpieczenia; 3) reasekuracji ryzyka – na podstawie prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez WARTĘ, tj. zmniejszenia ryzyka ubezpieczeniowego związanego z zawartą umową, do czasu upływu okresów przedawnienia roszczeń dla obsługi i wykonania umowy ubezpieczenia; 4) windykacji i dochodzenia roszczeń oraz obrony praw WARTY w postępowaniach przed sądami i organami państwowymi – na podstawie prawnie uzasadnionego interesu WARTY, tj. możliwości dochodzenia roszczeń lub obrony przed roszczeniami, do czasu upływu terminów przedawnienia roszczeń przysługujących WARCIE bądź przedawnienia karalności czynu popełnionego na szkodę WARTY; 5) marketingu własnych produktów lub usług WARTY, w tym profilowania w celu określenia preferencji lub potrzeb w zakresie produktów ubezpieczeniowych i finansowych oraz w celu przedstawienia odpowiedniej oferty, na podstawie prawnie uzasadnionego interesu realizowanego przez WARTĘ, tj. promowania własnych produktów lub usług WARTY, do czasu wyrażenia przez Panią/ Pana sprzeciwu wobec przetwarzania danych osobowych w tym celu, ale nie dłużej niż przez okres ubezpieczenia; 6) dochodzenia roszczeń regresowych przez WARTĘ (w przypadku wypłaty przez WARTĘ odszkodowania na Pani/Pana rzecz za szkodę wyrządzoną przez osobę trzecią) – na podstawie przepisów kodeksu cywilnego, przez okres przedawnienia roszczeń przysługujących Pani/Panu względem osoby trzeciej odpowiedzialnej za szkodę; 7) likwidacji szkody (o ile zostanie zgłoszona), w tym obsługi zgłoszenia, wydania decyzji ubezpieczeniowej i wypłaty odszkodowania lub innego świadczenia – na podstawie umowy, przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej oraz przepisów kodeksu cywilnego, do momentu wydania przez WARTĘ decyzji w przedmiocie wypłaty odszkodowania lub innego świadczenia, a także w celu rozpatrywania reklamacji (o ile zostanie złożona) – na podstawie przepisów o rozpatrywaniu reklamacji, a po upływie tego okresu w celach archiwizacyjnych na wypadek zgłoszenia kolejnej szkody lub dodatkowych roszczeń – na podstawie prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez WARTĘ, tj. obrony przed roszczeniami, przez okres przedawnienia przysługujących Pani/Panu roszczeń; 8) ustalania rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów wypłacalności i rezerw techniczno-ubezpieczeniowych dla celów rachunkowości, w tym w celach statystycznych, na podstawie przepisów o działalności ubezpieczeniowej i reasekuracyjnej, przez okres obowiązywania umowy, przez okres likwidacji szkody w przypadku zgłoszenia szkody lub innego roszczenia oraz przez czas trwania ewentualnych postępowań sądowych związanych z dochodzeniem przez Panią/Pana roszczeniem; 9) rachunkowym, na podstawie przepisów o rachunkowości, przez okres wskazany w tych przepisach, przedłużony o okres dochodzenia roszczeń; 10) oceny satysfakcji z usług WARTY – na podstawie prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez WARTĘ, tj. kontroli przebiegu i podnoszenia standardów realizowanych usług na podstawie zebranych przez WARTĘ opinii, przez okres obowiązywania umowy ubezpieczenia a także w okresie następującym po rozpatrzeniu roszczeń o wypłatę odszkodowania lub świadczenia zgłoszonych do WARTY; 11) rozpatrywania wniosków, skarg i reklamacji innych niż związane z procesem likwidacji szkody – na podstawie przepisów o rozpatrywaniu reklamacji, a po ich rozpatrzeniu, w celach archiwizacyjnych, na podstawie prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez WARTĘ, tj. kontroli prawidłowości prowadzenia tych postępowań.	
DO CZEGO PRZYSŁUGUJE PANI/PANU PRAWO	Przysługuje Pani/Panu prawo do: 1) dostępu do swoich danych – czyli uzyskania od WARTY potwierdzenia, czy przetwarzane są Pani/Pana dane osobowe; uzyskania ich kopii oraz informacji m.in. o: celach przetwarzania, kategoriach danych, kategoriach odbiorców danych, planowanym okresie ich przechowywania i źródle ich pozyskania przez WARTĘ; 2) ich sprostowania – czyli poprawienia lub uzupełnienia dotyczących Pani/Pana danych osobowych, które są nieprawidłowe lub niekompletne; 3) ich usunięcia – w przypadkach wskazanych w art. 17 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych, w szczególności w przypadku, gdy dane osobowe nie są już niezbędne do celów, w których zostały zebrane, lub złożony został skuteczny sprzeciw wobec przetwarzania Pani/Pana danych osobowych (o ile nie zakłada to realizacji umowy lub obowiązków WARTY wynikających z przepisów prawa); 4) ograniczenia przetwarzania – czyli zaprzestania przetwarzania, w szczególności, gdy kwestionuje Pani/Pan prawidłowość danych osobowych lub wnosi sprzeciw wobec ich przetwarzania – na okres pozwalający WARCIE zweryfikować zasadność żądania; 5) przeniesienia swoich danych – czyli do uzyskania od WARTY w uszeregowanym, powszechnie używanym formacie nadającym się do odczytu maszynowego Pani/Pana danych osobowych, które Pani/Pan dostarczył(a) WARCIE i które WARTA przetwarza na podstawie Pani/Pana zgody lub na podstawie zawartej z Panią/Panem umowy. Ponadto ma Pani/Pan prawo zażądać, aby WARTA przesłała innemu administratorowi Pani/Pana dane osobowe, o ile jest to technicznie możliwe; 6) wniesienia sprzeciwu z przyczyn związanych ze szczególną sytuacją wobec przetwarzania Pani/Pana danych osobowych na podstawie prawnie uzasadnionych interesów realizowanych przez WARTĘ, w tym profilowania na tej podstawie, oraz do wniesienia sprzeciwu wobec przetwarzania Pani/Pana danych osobowych na potrzeby marketingu bezpośredniego przez WARTĘ; Pomimo sprzeciwu WARTA jest uprawniona w dalszym ciągu przetwarzać te dane osobowe, jeżeli wykáže istnienie ważnych, prawnie uzasadnionych podstaw do przetwarzania, nadrzędnych wobec interesów, praw i wolności osoby, której dane dotyczą, lub podstaw do ustalenia, dochodzenia lub obrony roszczeń. Przysługuje Pani/Panu prawo do wniesienia w dowolnym momencie sprzeciwu wobec przetwarzania Pani/Pana danych osobowych na potrzeby marketingu bezpośredniego przez WARTĘ; 7) wniesienia skargi do Organu Nadzoru w zakresie danych osobowych (aktualna nazwa i dane kontaktowe organu znajdują się na stronie www.warta.pl w zakładce „Kontakt”). Jeżeli wyraził(a) Pani/Pan zgodę na przetwarzanie danych osobowych, ma Pani/Pan prawo do cofnięcia zgody w dowolnym momencie. Cofnięcie zgody pozostaje bez wpływu na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej cofnięciem. Przysługuje Pani/Panu prawo do uzyskania interwencji ze strony pracownika WARTY wobec decyzji opierającej się na zautomatyzowanym przetwarzaniu, do wyrażania własnego stanowiska i do zakwestionowania tej decyzji poprzez kontakt z WARTĄ przez jej agenta, infolinię lub wysłanie wiadomości na adres e-mail: IOD@warta.pl .	
DANE KONTAKTOWE INSPEKTORA OCHRONY DANYCH	W celu cofnięcia zgody lub skorzystania z przysługujących praw należy się skontaktować z inspektorem ochrony danych lub agentem. Kontakt z inspektorem jest możliwy drogą elektroniczną poprzez: IOD@warta.pl lub drogą pisemną pod adresem siedziby WARTY podanym powyżej. Dane inspektora dostępne są na stronie internetowej: www.warta.pl w zakładce „Kontakt”. Kontakt z agentem ubezpieczeniowym jest możliwy osobiście lub drogą telefoniczną.	
ODBIORCY DANYCH	Odbiorcami Pani/Pana danych osobowych mogą być: inne zakłady ubezpieczeń lub inne zakłady reasekuracji, Komisja Nadzoru Finansowego, Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny, Centralna Ewidencja Pojazdów, biura informacji gospodarczej i biura informacji kredytowej, Rzecznik Finansowy, organy administracji państwowej, o ile nie żądają udostępnienia w związku z toczącym się postępowaniem, a obowiązek udostępnienia danych wynika z przepisów prawa, dostawcy usług assistance będących przedmiotem ubezpieczenia. Ponadto Pani/Pana dane mogą być przekazywane podmiotom przetwarzającym dane osobowe na zlecenie WARTY, m.in. dostawcom usług IT mającym siedzibę w Polsce lub na obszarze EOG, dostawcom usług archiwizacji dokumentacji, likwidacji szkód, podmiotom przetwarzającym dane w celu windykacji należności, kancelariom prawnym świadczącym wsparcie prawne, rzeczoznawcom majątkowym lub orzecznikom medycznym, agencjom marketingowym czy też agentom ubezpieczeniowym obsługującym umowę ubezpieczenia – przy czym takie podmioty przetwarzają dane na podstawie umowy z WARTĄ i wyłącznie zgodnie z jej poleceniami.	
INNE ŹRÓDŁA POZYSKIWANIA DANYCH	WARTA zbiera dane od podmiotów zewnętrznych, tj.: od Ubezpieczeniowego Funduszu Gwarancyjnego – w zakresie np. historii szkodowości; Centralnej Ewidencji Pojazdów – w zakresie historii pojazdu; biur informacji gospodarczej oraz biur informacji kredytowej – w zakresie oceny wiarygodności płatniczej, o ile została udzielona w tym zakresie zgoda; innych zakładów ubezpieczeń – w zakresie zgłoszonych zdarzeń; placówek medycznych – w zakresie informacji o stanie zdrowia, o ile została wyrażona zgoda; dostawców usług assistance – w zakresie przebiegu i rezultatów wykonanych usług; w przypadku przedsiębiorców – z rejestru podmiotów gospodarki narodowej (REGON) prowadzonego przez Główny Urząd Statystyczny w zakresie danych tam ujawnionych w celu weryfikacji ich poprawności oraz od innych podmiotów – w zakresie niezbędnym do oceny ryzyka, wykonania umowy lub oceny zgłoszonego roszczenia.	
OBOWIĄZEK PODANIA DANYCH	Podanie danych jest niezbędne do zawarcia umowy, jak również może wynikać z przepisów prawa – brak podania tych danych może uniemożliwić zawarcie umowy ubezpieczenia. Podanie danych do celów marketingowych jest dobrowolne.	